

РЕШЕНИЕ НА ПЪРВОИНСТАНЦИОННИЯ СЪД (четвърти разширен състав)

22 октомври 1997 година*

„Конкуренция – самоходни кранове – Член 6 от Европейската конвенция за правата на човека – Действие в разумен срок – Система за сертификация–
Забрана за наемане – Препоръчителни такси – Вътрешни такси – Глоби”

По съединени дела T-213/95 и T-18/96

Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf (SCK), фондация, учредена съгласно нидерландското право, със седалище в Culemborg, Нидерландия,

Federatie van Nederlandse Kraanverhuurbedrijven (FNK), сдружение, учредено съгласно нидерландското право, със седалище в Culemborg, Нидерландия,

за които се явява адв. **Martijn van Empel**, avocat от адвокатската колегия на Амстердам, и адв. Thomas Janssens, avocat от Брюкселската адвокатура, със съдебен адрес в Люксембург в кантората на адв. Marc Loesch, 11 Rue Goethe,

ищци,

срещу

Комисията на Европейските общности, за която се явява г-н Wouter Wils, член на нейната правна служба, в качеството на представител, със съдебен адрес в Люксембург, в кантората на г-н Carlos Gómez de la Cruz, от нейната правна служба, Wagner Centre, Kirchberg,

ответник,

подпомагана по дело T-18/96 от:

Van Marwijk Kraanverhuur BV - дружество, учредено съгласно нидерландското право, със седалище в Zoetermeer, Нидерландия,

Kraanbedrijf Nijdam BV - дружество, учредено съгласно нидерландското право, със седалище в Groningen, Нидерландия,

Kranen, Transport & Montage's Gilde NV - дружество, учредено съгласно нидерландското право, със седалище в Geldermalsen, Нидерландия,

Wassink Transport Arnhem BV - дружество, учредено съгласно нидерландското право, със седалище в Arnhem, Нидерландия,

Koedam Kraanverhuur BV - дружество, учредено съгласно нидерландското право, със седалище в Vianen, Нидерландия,

* Език на производството то: нидерландски.

Firma Huurdeman Kraanwagenverhuurbedrijf - дружество, учредено съгласно нидерландското право, със седалище в Hoevelaken, Нидерландия,

Datek NV- дружество, учредено съгласно белгийското право, със седалище в Genk, Белгия,

Thom Hendrickx, пребиваващ в Turnhout, Белгия,

за които се явяват адв. August Braakman, от адвокатската колегия на Ротердам, и адв. Willem Sluiter, от адвокатската колегия на Хага, със съдебен адрес в Люксембург, в кантората на адв. Michel Molitor, 14A Rue des Bains,

встъпили страни,

иск по дело T-213/95 за разпореждане по членове 178 и 215 от Договора за ЕО, задължаващо Комисията да плати компенсация за вредата, причинена на ищите с незаконното си поведение, и по дело T-18/96 за отмяна на Решение 95/551/ЕО на Комисията от 29 ноември 1995 г. относно производство по член 85 от Договора за ЕО (IV/34.179, 34.202, 216 - Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf and the Federatie van Nederlandse Kraanverhuurbedrijven) (O B L 312, стр. 79),

ПЪРВОИНСТАНЦИОННИЯТ СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ
(четвърти разширен състав)

в състав: г-н К. Lenaerts, председател, г-жа Р. Lindh, г-н J. Azizi, г-н J.D. Cooke и г-н М. Jaeger, съдии,

съдебен секретар: г-н J. Palacio González, администратор,

като взе предвид писмената фаза на производството и впоследствие заседанието от 4 юни 1997 г.,

постанови настоящото

Решение

Обща информация и процедура

1. Настоящите дела са свързани със сектора за наемане на самоходни кранове в Нидерландия. Самоходните кранове са кранове, които могат да се движат свободно на работната площадка. По такъв начин те могат да бъдат разграничени от кулокраните, които се монтират на фиксирани релси и могат да се движат само напред и назад. Самоходните кранове се използват основно в строителството, в нефтохимическата промишленост и транспортния сектор.

2. От технически съображения, районът на действие на самоходен кран се ограничава до радиус от 50 километра. Допълнителна характеристика на сектора за наемане на самоходни кранове е това, че договорите се сключват в много

малък срок преди извършването на работата („overnight contracting”). Когато от дружество за наемане на кранове се поиска да извърши работа след много кратко предизвестие, то преценява в светлината на разположението на работната площадка и наличността на собствените си кранове, дали да използва един от своите кранове или да наеме кран от друго дружество, разположено близо до работната площадка.

3. Фондацията Keuring Bouw Machines („Кебома”), която е била учредена през 1982 г. от нидерландското Министерство на социалните въпроси, инспектира крановете преди те да бъдат пуснати в експлоатация за първи път, с цел осигуряване спазването на законовите изисквания за безопасност, съдържащи се в Arbeidsomstandighedenwet (Закона за условията на работното място), във Veiligheidsbesluit voor Fabrieken of Werkplaatsen (Декрет за безопасността във фабриките и на работните площадки), във Veiligheidsbesluit Restgroepen (Декрет за безопасността на другите видове работни места), както и в редица министерски наредби и публикации на Инспектората по труда. Кебома е единственият официален орган, натоварен с инспектиране и извършване на тестове на самоходни кранове. Съгласно Директива 89/392/ЕИО на Съвета от 14 юни 1989 г. относно сближаването на законодателствата на държавите-членки в областта на машините (ОВ L 183, стр. 9), изискването за инспектиране на кранове преди да бъдат пуснати в експлоатация за първи път не се прилага, считано от 1 януари 1993 г., към кранове, които са маркирани със знака на ЕО и придружени с декларация за съответствие на ЕО по смисъла на директивата. Крановете трябва да бъдат инспектирани от Кебома три години след първото им пускане в експлоатация и след тази втора проверка веднъж на две години.

4. Federatie van Nederlandse Kraanverhuurbedrijven („FNK”) е секторна организация, учредена на 13 март 1971 г., която обединява дружествата за наемане на кранове в Нидерландия. Съгласно нейния устав, нейната цел е да защитава интересите на дружествата за наемане на кранове, по-специално на нейните членове, и да насърчава контактите и сътрудничеството между членовете във възможно най-широк смисъл. Членовете на FNK притежават 1 552 от близо 3 000 крана, отдавани под наем в Нидерландия. От 15 декември 1979 г. до 28 април 1992 г. член 3 от вътрешните правила на FNK е съдържал клауза, която изисква от нейните членове да дават предимство на другите членове при наемане и даване под наем на кранове („клаузата за предимство”) и да събират „разумни” такси. FNK е определило и публикувало препоръчителни такси и разчети на разходите за наемане на кранове от клиентите. В допълнение към това, към наемане между членове на FNK се прилагат вътрешни такси, които са се определяли на редовните срещи на дружествата за наемане на кранове.

5. Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf („СКК”) е фондация, учредена през 1985 г. от представители на дружествата за наемане на кранове и техните клиенти. Съгласно нейния устав, нейната цел е насърчаване и поддържане на стандартите за качество на дружествата за наемане на кранове. Съответно, тя е създавала система за сертифициране, според която тя издава удостоверения на дружества, които отговарят на редица изисквания, свързани с управлението на дружество за наемане на кранове и с използването и поддръжката на крановете. Тази система за сертифициране позволява на клиентите да действат въз основа на това, че съответното дружество спазва изискванията, без да се налага те сами да

проверяват това. Второто тире от член 7 от Правилата на SCK за сертифициране на дружества забранява на сертифицираните от нея дружества да наемат кранове от дружества, които не са сертифицирани от нея („забрана за наемане“). Считано от 20 януари 1989 г., SCK е била акредитирана от Raad voor de Certificatie (Сертификационен съвет), нидерландският орган, отговарящ за акредитация на сертификационните органи; той е регистрирал, че SCK отговаря на условията, определени на основата на европейските стандарти EN 45 011 за определяне на критериите, на които трябва да отговарят сертификационните органи. Съгласно член 2, точка 5 от критериите за акредитиране на Raad voor de Certificatie, органът, издаващ сертификати, е длъжен да осигури спазването на условията за сертифициране и в случаите на използване на подизпълнители. Той може да спази това изискване или чрез собствени проверки на подизпълнителите (точка 2.5.A1), или чрез проверки на подизпълнителите, извършвани от акредитирано дружество (член 2, точка 5 A2 и A3).

6. На 13 януари 1992 г., M.W.C.M. Van Marwijk („Van Marwijk“) и десет други предприятия са подали жалба до Комисията, придружена с иск за временни мерки. Според тях, ищите са нарушавали правилата на конкуренцията на Договора за ЕО чрез недопускане на дружествата, които не са сертифицирани от SCK, да отдават под наем самоходни кранове и чрез налагане на фиксирани цени за наемане на кранове.

7. На 15 януари 1992 г. уставът на SCK и неговите правила за сертифициране на дружества за наемане на кранове са били нотифицирани на Комисията. Уставът и вътрешните правила на FNK са били нотифицирани на 6 февруари 1992 г. И в двата случая е направено искане за отрицателно решение или, алтернативно, на освобождение по силата на член 85, параграф 3 от Договора.

8. В иск, заведен от ищите в нидерландските съдилища, председателят на Arrondissementsrechtbank (Окръжен съд), Utrecht, е постановил временно разпореждане на 11 февруари 1992 г., задължаващо FNK да отмени клаузата за предимство и системата от препоръчителни такси (приложими към наемни отношения с клиенти) и на вътрешните такси (приложими към наемните отношения между дружествата за наемане на кранове). Той е издал разпореждане, забраняващо на SCK да прилага забраната за наемане. С друго временно разпореждане от 9 юли 1992 г., Gerechtshof (Регионален апелативен съд), Амстердам, е отменил първото разпореждане като е постановил, че не е очевидно и доказано безспорно, че няма изгледи въпросните договорености да бъдат освободени от Комисията. В същия ден SCK е възстановила забраната за наемане. FNK, от друга страна, се е отказал от бъдещо участие във формулирането на препоръчителни и временни такси.

9. На 16 декември 1992 г. Комисията е издала изложение на възраженията, адресирано до ищите. В този документ тя ги е уведомила, че възнамерява по силата на член 15, параграф 6 от Регламент № 17 от 6 февруари 1962 г., Първи регламент за прилагане на членове 85 и 86 от Договора (ОВ 1962 г., 13, стр. 204; наричан по-долу „Регламент № 17“), да свали имунитета от глоби, определени в член 15, параграф 5.

10. На 3 февруари 1993 г. ищците са изпратили на Комисията своя отговор на изложението на възраженията. В този отговор те са поискали по-специално организирането на съдебно изслушване.

11. С писмо от 4 юни 1993 г. Комисията ги е уведомила, че процедурата по член 15, параграф 6 от Регламент № 17 би могла да бъде прекратена, само ако бъде отменена забраната за наемане.

12. Ищците да подали ново искане до председателя на Arrondissementsrechtbank, Utrecht, който с временно разпореждане от 6 юли 1993 г. е постановил, че забраната за наемане вече не може да се прилага, тъй като междувременно Комисията е обявила своето становище относно въпросната уредба и е било видно, че няма да има освобождаване на тази забрана.

13. С писмо от 29 септември 1993 г. Комисията е уведомила ищците, че тя се проведе поисканото от тях съдебно изслушване преди да приеме окончателното решение по член 85 от Договора, но че нямало изискване такова изслушване да се провежда, когато решението се основава на член 15, параграф 6 от Регламент № 17.

14. Разпореждането на Arrondissementsrechtbank, Utrecht, от 6 юли 1993 г. е било потвърдено от Gerechtshof, Амстердам, с решение, постановено на 28 октомври 1993 г. Решението се е основавало, по-специално, на писмо без дата, което г-н Giuffrida от Генерална дирекция „Конкуренция“ към Комисията (ГД IV), е изпратил на ищците с копие до адвоката на ищците. Ищците посочват, че са получили копие на 22 септември 1993 г. Авторът на писмото е изразил следното: „Мога да потвърдя, че предстои внасяне на проекторешение по член 15, параграф 6, като част от писмената процедура, в Комисията за приемане преди края на тази седмица, в момента в който всички необходими езикови версии са налице. Одобрението на съответните отдели вече е получено... Моят отдел предвижда, че формалното уведомяване, (на ищците) ще бъде възможно през първата половина на м. октомври 1993 г.”.

15. На 4 ноември 1993 г. SCK е издава заявление, че забраната за наемане се спира до приемане на окончателното решение на Комисията.

16. На 13 април 1994 г. Комисията приема решение по член 15, параграф 6 от Регламент № 17.

17. С писмо от 3 юни 1994 г. ищците формално са призовали Комисията да приеме окончателното си решение не по-късно от 3 август 1994 г.

18. С писмо от 27 юни 1994 г., г-н Ehlermann, който тогава е бил генерален директор на ГД IV, е уведомил ищците, че „датата 3 август 1994 г., посочена за приемане на окончателното решение, е напълно нереалистична”, но че „приемането на окончателното решение е с приоритет”.

19. С писмо от 9 август 1994 г., Комисията в отговор на писмото на ищците от 3 август 1994 г., ги е уведомила, че изложението на възраженията от декември 1992 г. е било свързано само с образуване на производство, предшестващо приемане

на решение по член 15, параграф 6 от Регламент № 17. Тя е посочила, че окончателното решение ще бъде предшествано от приемане на ново изложение на възраженията, след което ищците ще имат възможност да бъдат изслушани.

20. На 21 октомври 1994 г. е било издадено ново изложение на възраженията до ищците, свързано с производството по член 85 от Договора.

21. На 21 декември 1994 г. ищците са изпратили на Комисията своя отговор на изложението на възраженията. В този отговор те отново са призовали формално Комисията да действа незабавно и са се отказали от своето право на изслушване.

22. На 27 ноември 1995 г. те са завели иск за вреди пред Първоинстанционния съд (дело T-213/95). Те също така са поискали с отделен документ, постановяването на временни мерки (дело T-213/95 R). Впоследствие те са се отказали от това свое искане и с разпореждане от 24 януари 1996 г. председателят е извадил дело T-213/95 R от регистъра. Съдебните разноски са били запазени.

23. На 29 ноември 1995 г. Комисията е приела Решение 95/551/ЕО относно производство по член 85 по Договора за ЕО (IV/34.179, 34.202, 216 - Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf и Federatie van Nederlandse Kraanverhuurbedrijven) (ОВ 1995 г., L 312, стр. 79; наричано по-долу „оспорваното решение“). Тя е установила, че FNK е нарушила член 85, параграф 1 от Договора през периода 15 декември 1979 - 28 април 1992 г., като е прилагала система от препоръчителни и вътрешни такси, които са позволили на нейните членове да предвиждат помежду си ценовата политика (член 1). Тя също така е установила, че SCK е нарушила член 85, параграф 1 от Договора през периода 1 януари 1992 г. – 4 ноември 1993 г. (с изключение на периода между 17 февруари 1992 г. и 9 юли 1992 г.) като е забранила на присъединените към нея дружества да наемат кранове от дружества, които не са присъединени към SCK (член 3). В допълнение към това, тя е наредила на ищците да прекратят занапред тези нарушения (членове 2 и 4) и е наложила глоба от 11 500 000 ECU на FNK и от 300 000 ECU - на SCK (член 5).

24. С писмо от 11 януари 1996 г. ищците са поискали достъп до преписката с цел завеждане на дело срещу оспорваното решение. Комисията е отказала на това искане с писмо от 15 януари 1996 г.

25. С искова молба, постъпила в секретариата на Първоинстанционния съд на 6 февруари 1996 г., те са завели иск за отмяна на оспорваното решение (дело T-18/96). С отделен документ те също така са поискали налагането на временни мерки (дело T-18/96 R).

26. На 25 март 1996 г. ищците са постигнали споразумение с Комисията относно изменението на забраната за наемане за периода до постановяването на решението на Съда по дело T-18/96. Според изменената редакция на второто тире на член 7 от правилата за сертифициране на дружества за наемане на кранове, дружествата, сертифицирани от SCK, могат да използват само „кранове, маркирани с валидна сертификационна табела, на основата на предшестващо сертифициране от фондацията или от друг сертификационен орган, в Нидерландия или чужбина, който е квалифициран да сертифицира дружества за наемане на кранове и който явно прилага равностойни критерии, освен ако от

писмената документация (включително факсове) не може да бъде установено, че при подаване на заявката от страна на клиента, той не е придавал значение на това дали (трето) дружество за наемане на кранове, чиито услуги той е поискал в конкретния случай, е било сертифицирано” (писмо от Комисията до ищите от 25 март 1996 г.).

27. Председателят на Първоинстанционния съд е отхвърлил искането за налагане на временни мерки по дело T-18/96 R с разпореждане от 4 юни 1996 г. (Recueil, стр. II-407). Разноските по искането за налагане на временни мерки са били запазени. Апелативната жалба срещу това разпореждане е била отхвърлена с разпореждане на председателя на Съда на Европейските общности от 14 октомври 1996 г. (Recueil, стр. I-4971).

28. С писмо от 9 юли 1996 г., изпратено до председателя на Първоинстанционния съд във връзка с дело T-18/96, ищите са поискали от Съда разпореждане по силата на член 65, буква б) от Процедурния правилник или, алтернативно, по силата на член 64, параграф 3, буква г) от тях да им бъде представена преписката на Комисията по делата на SCK и FNK с номера IV/34.179, 34.202 и 34.216, включително вътрешните документи, свързани с размяната на становища между Генерална дирекция „Промишленост” (ГД III) и ГД IV по тези дела, заедно с всички останали документи, които представляват основанието на оспорваното решение.

29. С разпореждане от 4 октомври 1996 г. председателят на четвърти разширен състав, е разрешил на Van Marwijk и на седем други дружества за наемане на кранове да встъпят в подкрепа на формата на решение, искана от Комисията по дело T-18/96.

30. С разпореждане от 12 март 1997 г. той е решил, по силата на член 50 от Процедурния правилник, да съедини двете дела за целите на устната фаза на производството.

31. След изслушването на доклада на съдията докладчик, Първоинстанционният съд (четвърти разширен състав) решава да открие устната фаза на производството без подготвително разследване. Независимо от това, той изисква от първоначалните страни да представят някои документи преди изслушването.

32. Страните представят устни аргументи и отговарят на въпросите, повдигнати пред тях от Съда, по време на съдебното заседание на 4 юли 1997 г.

33. След като изслушва страните в това отношение по време на изслушването, Първоинстанционният съд (четвърти разширен състав) счита, че двете дела също трябва да бъдат съединени за целите на решението.

Искания на страните

34. По дело T-213/95 ищите твърдят, че Съдът следва да:

- установи, че Общността е отговорна за вредите, които те са претърпели и продължават да търпят в резултат на незаконното поведение на Комисията;

- да разпореда на Общността да заплати компенсация за тази вреда, да установи нейния размер съгласувано с ищците и, ако в това отношение не се постигне приятелско споразумение, да определи стойността на вредата, при необходимост след назначаване на експертиза за точното Ж изчисляване;

- да разпореда на Комисията да заплати съдебните разноски.

35. Комисията твърди, че Съдът следва да:

- отхвърли иска;

- разпореда на ищците да заплатят солидарно и поотделно съдебните разноски, включително разноските по искането за налагане на временни мерки.

36. По дело T-18/96 ищците твърдят, че Съдът следва да:

- обяви оспорваното решение за нищожно, тъй като в диспозитива му Комисията преценява, че се прилага член 85, параграф 1, и в тази връзка глобява ищците, но не се произнася по искането на ищците за освобождаване по член 85, параграф 3 от Договора;

- алтернативно, да обяви оспорваното решение за безусловно недействително;

- като допълнителна алтернатива, да го отмени, понеже то нарушава член 85 от Договора, член 6 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи от 4 ноември 1950 г. („Европейската конвенция за правата на човека”), общите принципи на правото и задължението за излагане на мотивите (член 190 от Договора);

- като допълнителна алтернатива, да го отмени частично, така че да не се налага глоба на ищците;

- разпореда на Комисията да заплати съдебните разноски;

- разпореда на встъпилите страни да заплатят разноските, свързани с встъпването им по делото.

37. Комисията твърди, че Съдът следва да:

- отхвърли иска;

- разпореда на ищците да заплатят съдебните разноски.

38. Встъпилите страни твърдят, че Съдът следва да:

- постанови решение в полза на Комисията по начина, който тя иска;

- разпореда на ищците да заплатят разноските, включително тези на встъпилите страни.

Иск за вреди (дело T-213/95)

39. Установена съдебна практика е, че отговорността на Общността по член 215, параграф 2 от Договора за ЕО зависи от едновременното наличие на редица условия по отношение на предполагаемата незаконност на актовете на съответната институция на Общността, факта на вредата и наличието на причинно-следствена връзка между поведението на институцията и твърдяната вреда (вж., например, Решение на Съда от 15 септември 1994 г. по дело KYDER/Съвет и Комисия, С-146/91, Recueil, стр. I-4199, точка 19, и Решение на Първоинстанционния съд от 13 декември 1995 г. по съединени дела Exporteurs in Levende Varkens и др./Комисия, T-481/93 и T-484/93, , Recueil, стр. II-2941, точка 80).

1. Твърдения за незаконно поведение на Комисията

40. Ищците представят четири правни твърдения като доказателство за наличието на незаконно поведение от страна на Комисията по време на производството, което тя е образувала в отговор на жалбата, подадена на 13 януари 1992 г., и нотификациите, дадени от ищците на 15 януари и 6 февруари 1992 г. Тези правни твърдения се отнасят съответно до нарушение на член 6 от Европейската конвенция за правата на човека, нарушение на принципа на правната сигурност, нарушение на принципа на оправданите правни очаквания и нарушение на правилото *audi alteram partem*.

Първо правно основание: нарушение на член 6 от Европейската конвенция за правата на човека

Обобщение на аргументите на страните

41. Ищците твърдят, че Комисията е длъжна да спазва Европейската конвенция за правата на човека. Те се позовават в това отношение на съдебната практика (Решения на Съда от 17 декември 1970 г. по дело Internationale Handelsgesellschaft/Einfuhr- und Vorratsstelle Getreide 11/70, , Recueil, стр. 1125, от 21 септември 1989 г. по съединени дела Hoechst/Комисия, 46/87 и 227/88, , Recueil, стр. 2859, и от 18 октомври 1989 г. по дело Orkem/Комисия, 374/87, Recueil, стр. 3283), на член Е, параграф 2 от Договора за Европейски съюз и на Съвместната декларация на Европейския парламент, Съвета и Комисията от 5 април 1977 г. (ОВ 1977 г., С 103, стр. 1).

42. Те твърдят, че административните процедури пред Комисията по прилагане на член 85 от Договора представляват производство, към което се прилага член 6 от Европейската конвенция за правата на човека. Съгласно съдебната практика на Европейския съд и на Европейската комисия по правата на човека, тази разпоредба се прилага към спорни административни производства (Stenuit/Франция, 1992 г. 14 EHRR 509 и Niemitz/Германия, 1993 г. 16 EHRR 97).

43. Според ищците, Комисията не е спазила изискването за „разумен срок“, предвидено в член 6, параграф 1 от Европейската конвенция за правата на човека. Европейският съд по правата на човека е постановил, че срок от 17 месеца

превишава разумния срок (Решение от 9 декември 1994 г. по дело Schouten и Meldrum/Нидерландия, серия А, № 304). Цялото административно производство пред Комисията е отнело повече от 45 месеца. По тази причина е видно, че поведението на Комисията е нарушило член 6, параграф 1 от конвенцията.

44. Комисията е злоупотребила с производството по Регламент № 17, като е изготвила първото изложение на възраженията само с цел да приеме решение на основата на член 15, параграф 6 от същия регламент. Освен това, не е ясно защо на Комисията са Ж били необходими 22 месеца от приемането на първото изложение на възраженията до издаването на второ, което е съдържало абсолютно същите основни аргументи, както и първото. Съставянето на второто изложение на възраженията е било безпредметно и е имало за цел Комисията да забави производството.

45. Ищците посочват, че решението на Gerechtshof, Амстердам, от 28 октомври 1993 г., е било под формата на временна мярка, предвидена да действа до приемането от страна на Комисията на нейното решение. Съответно, Комисията е следвало да приеме окончателното си решение бързо. В допълнение към това, духът, в който Комисията се е държала по време на производството, е бил изпълнен с убедеността, че за нея е достатъчно да повлияе на националния съд и да приеме решение по член 15, параграф 6 от Регламент № 17. Комисията в нито един момент не е отдавала каквото и да е предимство на делото.

46. Ищците по никакъв начин не са допринесли за забавянето на Комисията. Те са правили конструктивни предложения с цел бързо достигане до решение, но Комисията е отхвърлила тези предложения. Те са се отказали от своето право да бъдат изслушани след получаването на второто изложение на възраженията, за да се ускори приемането на окончателното решение. Комисията не може да отправя критики към тях за това, че те са се обръщали по делото си към ГД III, която отговаря в Комисията за сертификационната политика. Намесата на ГД III би била необходима, дори ако ищците не я бяха търсили. Те не могат да бъдат критикувани за намесата пред Комисията от страна на Постоянното представителство на Нидерландия към Европейския съюз и на Raad voor de Certificatie, която е отнела срок, ненадвишаващ две седмици (от 13 до 27 октомври 1993 г.).

47. Ищците добавят, че сложността на делото по никакъв начин не може да оправдае превишаването на разумното време (Решение по дело Schouten и Meldrum/Нидерландия, посочено по-горе). По отношение на забавянията, причинени от липсата на преводи на проекторешението на финландски и шведски език, те твърдят, че организационно забавяне не може да оправдае превишаване на разумното време (Решение на Европейския съд по правата на човека от 6 май 1981 г. по дело Buchholz, серия А, № 42).

48. В отговор на твърденията на ищците, Комисията посочва, че при определяне на това, дали производството надвишава разумния срок, трябва да се вземат предвид всички обстоятелства по делото. В това отношение е уместно не само поведението на Комисията, но и това на ищците, както и сложността на делото и всички останали конкретни обстоятелства. Комисията признава, че тя не е разглеждала делото като приоритетно от януари до юли 1992 г. с оглед на факта,

че то също така е било висящо пред нидерландски съд, и на това, че нарушенията са били прекратени, след като Arrondissementsrechtbank, Utrecht е издал своето разпореждане от 11 февруари 1992 г. (вж. в това отношение Решение на Първоинстанционния съд от 18 септември 1992 г. по дело Automes/Комисия, T-24/90 г., Recueil, стр. II-2223, точки 77 и 85). Тя е ускорила разглеждането на делото от нейна страна, след като Gerechtshof, Амстердам, е постановил своето решение от 9 юли 1992 г., позволяващо на SCK да възстанови забраната за наемане (вж. точка 8 по-горе).

49. ОТ временната проверка по делото е било видно, че са изпълнени условията за прилагане на член 15, параграф 6 от Регламент № 17. Пет месеца след постановяването на решението от страна на Gerechtshof, Амстердам, ищите са получили от Комисията изложение на възраженията по отношение на прилагането на тази разпоредба (изложение на възраженията от 16 декември 1992 г., вж. точка 9 по-горе).

50. Комисията посочва също така, че когато проекторешението по член 15, параграф 6 е било готово, ГД III е поискала от ГД IV да се проведе среща по проекторешението преди то да бъде представено пред състава на Комисията. Намесата на ГД III в процедурата, което се явява основна причина на забавянето на хода на делото през следващите няколко месеца, обаче е пряка последица на стъпките, предприети от ищите. Решението по член 15, параграф 6 е било прието окончателно на 13 април 1994 г.

51. Впоследствие, на 21 октомври 1994 г. Комисията е изпратила на ищите изложението на възраженията с оглед приемане на окончателно решение. Това решение, прието на основата на членове 3 и 15, параграф 2 от Регламент № 17, има различна цел и различни правни последици от решението по член 15, параграф 6. Един месец след получаването на отговора на ищите на второто изложение на възраженията, ГД IV вече е съставило проекторешението. Обаче след присъединяването на Финландия и Швеция към Европейския съюз на 1 януари 1995, са се появили сериозни проблеми със забавянето на преводите на финландски и шведски език. Комисията е приела окончателно оспорваното решение на 29 ноември 1995 г.

52. Комисията твърди, че следователно тя не може да бъде обвинена в настоящия случай, че е нарушила принципа, изискващ предприемане на действия в разумен срок в хода на административната процедура.

Съображения на Съда

53. Установена съдебна практика е, че основните права съставляват неразделна част от общите принципи на правото, чието спазване се гарантира от съдебната власт на Общността (вж. по-специално Становище 2/94, на Съда от 28 март 1996 г., Recueil, стр. I-1759, точка 33 и Решение на Съда от 29 май 1997 г. по дело Kremzow/Австрия, C-299/95, Recueil, стр. I-2629, точка 14). За тази цел Съдът на Европейските общности и Първоинстанционният съд черпят вдъхновение от общите за държавите-членки конституционни традиции и от указанията, осигурени от международните договори за защита на правата на човека, изготвени с участието на държавите-членки или такива, по които те са страни.

Европейската конвенция за правата на човека е от особено значение в това отношение (Решения на Съда от 15 май 1986 г. по дело Johnston, 222/84, Recueil, стр. 1651, точка 18, и по дело Kremzow, посочено по-горе, точка 14). Освен това, както е предвидено в член Е, параграф 2 от Договора за Европейския съюз „Съюзът зачита основните права така, както те са гарантирани от, (Европейската конвенция за защита правата на човека) и така, както произтичат от конституционните традиции, общи за държавите-членки, като основни принципи на правото на Общността”.

54. Ищите твърдят, че след жалбата, подадена от Van Marwijk и други на 13 януари 1992 г., и нотификациите, подадени от SCK на 15 януари 1992 г. и от FNK - на 6 февруари 1992 г. (вж. точки 6 и 7 по-горе), оспорваното решение от 29 ноември 1995 г. не е било прието в „разумен срок” за целите на член 6, параграф 1 от Европейската конвенция за правата на човека, според която „...всяко лице при определянето на неговите граждански права и задължения или при наличието на каквото и да е наказателно обвинение срещу него има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона...”.

55. Когато една страна иска от Комисията отрицателно решение по член 2 от Регламент № 17 или дава нотификация по член 4, параграф 1 от него с цел получаване на освобождаване, Комисията не може да отлага определянето на своята позиция за неопределен срок. В интерес на правната сигурност и осигуряването на съответстваща съдебна защита тя е длъжна да приеме решение или, ако такова писмо е било поискано, да изпрати формално писмо в разумен срок. Подобно на това, когато тя получава искане по член 3, параграф 1 от Регламент № 17 за предполагаемо нарушение на член 85 и/или 86 от Договора, тя е длъжна да приеме окончателна позиция по жалбата в разумен срок (Решение на Съда от 18 март 1997 г. по дело Guérin Automobiles/Комисия, C-282/95 P, , Recueil, стр. I-1503, точка 38).

56. Общ принцип на правото на Общността е, че Комисията трябва да приема решенията в резултат на административни производства, свързани с политиката в областта на конкуренцията в разумен срок (вж., по отношение на отхвърляне на жалба, Решение по дело Guérin Automobiles/Комисия, посочено по-горе, точка 38, и по отношение на държавните помощи, Решения на Съда от 11 декември 1973 г. по дело, 120/73, Lorenz/Германия, Recueil, стр. 1471, точка 4, и дело 223/85, RSV/Комисия, Recueil, стр. 4617, точки 12 - 17). Съответно, без да се налага да се отсъжда по въпроса дали член 6, параграф 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека сам по себе си е приложим към административни производства пред Комисията, е необходимо да бъде разгледано дали в настоящия случай в производството за приемане на оспорваното решение, Комисията е нарушила основния принцип на правото на Общността, който я задължава да действа в разумен срок.

57. Административното производство в настоящото дело е продължило като цяло приблизително 46 месеца. Независимо от това, както Комисията правилно посочва, въпросът дали продължителността на административно производство е разумна, трябва да бъде преценяван във връзка с конкретните обстоятелства във всеки отделен случай, и по-специално в контекста на различните етапи на

производството, следвани от Комисията, поведението на страните в хода на производството, сложността на делото и неговата значимост за различните заинтересовани страни (вж. по аналогия Решения на Европейския съд по правата на човека по дело *Erkner*, от 23 април 1987 г., серия А, № 117, стр. 62, параграф 66, по делото *Milasi* от 25 юни 1987 г., серия А, № 119, стр. 46, параграф 15, и по дело *Schouten и Meldrum*/Нидерландия, посочено по-горе, стр. 25, параграф 63).

58. Първо, по отношение на контекста на делото, вътрешните правила на FNK са съдържали, считано от 15 декември 1979 г., клауза, задължаваща нейните членове да третират другите членове приоритетно при отдаване под наем на кранове и да събират разумни такси (член 3 а) и б) от вътрешните правила). Клаузата в правилата на SCK за сертифициране на дружества, с които е свързано оспорваното решение, а именно: забраната за наемане (второто тире от член 7 от правилата за сертифициране), са влезли в сила на 1 януари 1991 г. Видно е, че ищите не на поискали становището на Комисията по своите устави и правила преди *Van Marwijk* и десет други предприятия да подадат жалба до Комисията на 13 януари 1992 г. Уставът на SCK и нейните правила за сертифициране на дружества за наемане на кранове не са били нотифицирани на Комисията преди 15 януари 1992 г., а уставът и вътрешните правила на FNK не са били нотифицирани преди 6 февруари 1992 г.

59. Следва да се има предвид, че срокът от 46 месеца от завеждането на жалбата и нотификациите до приемането на оспорваното решение е съставен от различни процесуални етапи. След като Комисията е разглеждала жалбата и нотификациите, тя е издала на 16 декември 1992 г. изложение на възраженията с оглед приемане на решение по член 15, параграф 6 от Регламент № 17 и действително е приела такова решение на 13 април 1994 г. След това тя е изпратила ново изложение на възраженията на 21 октомври 1994 г. с оглед на приемането оспорваното решение, което е станало на 29 ноември 1995 г.

60. Всеки процедурен етап трябва да бъде разгледан, за да се установи дали неговата продължителност е била разумна.

61. Изложението на възраженията от 16 декември 1992 г. представлява първата временна позиция, приета от Комисията по нотификациите, подадени от ищите. Продължителността на тази първа част от процедурата, приблизително 11 месеца, е била разумна и даже може да бъде разглеждана като относително къса в светлината на всички документи по делото. Следва да бъде отбелязано, че през този период Комисията е разглеждала паралелно нотификациите, подадени от ищите, и жалбата подадена от *Van Marwijk* и други, които са се противопоставяли на самите практики, нотифицирани от ищите. Освен това, било е разумно Комисията да има становището, че подаденият от ищите случай не се нуждае от приоритетно разглеждане. Самите ищици в своите нотификации не са изложили ясно необходимостта техният случай да бъде разгледан бързо, макар че точка 7.4 от приложението към формуляр А/Б (приложен към Регламент № 27 на Комисията от 3 май 1962 г., Първи регламент за прилагане на Регламент № 17 на Съвета (ОВ 1962 г., 35, стр. 1118), впоследствие заменен с Регламент (ЕО) № 3385/94 на Комисията от 21 декември 1994 г. относно формата, съдържанието и другите елементи на заявленията и нотификациите, предвидени в Регламент № 17 на Съвета (ОВ 1994 г., L 377, стр. 28) иска от нотифициращите страни да посочат

степената на неотложност. Освен това, нотифицираните практики, за които Комисия е преценила, че не биха могли да бъдат освободени по член 85, параграф 3 от Договора, са били прекратени за срок от около 5 месеца, между 11 февруари 1992 г. и 9 юли 1992 г. (вж. точка 8 по-горе), след иск, заведен от ищите пред нидерландските съдилища.

62. Срокът от приблизително 16 месеца между изложението на възраженията на 16 декември 1992 г. и приемането на 13 април 1994 г. на решението по член 15, параграф 6 от Регламент № 17 също така е разумен. Адвокатът на ищите е признал по време на изслушването пред Съда, че в писмото си до Комисията на 21 октомври 1993 г. (до г-н Dubois от ГД IV), SCK за първи път е изразила необходимостта от бързо разглеждане на делото като неотложен въпрос. FNK не е предприело такава стъпка преди приемането на решението на 13 април 1994 г. Официалното уведомително писмо от 3 юни 1994 г. до Комисията, изпратено от съветника на ищите, е първият случай, в който FNK е заявила своя интерес делото да бъде разглеждано бързо. Освен това, безспорно е, че в същото време, когато SCK е изразила за първи път пред ГД IV необходимостта от бързо предвиждане на делото, ищите са поискали от ГД III да се обърне към ГД IV с цел получаване на успешен резултат на своето искане за освобождаване (вж., по-специално писмото от 5 октомври 1993 г. от съветника на ищите до г-н McMillan, началник на отдел III.B.3). Макар и такъв подход да е напълно правилен, ищите би следвало да осъзнаят, че поисканата намеса на ГД III е щяла да доведе до забавяне на процедурата, като се вземе предвид по-специално факта, че ГД II не е трябвало да бъде консултирана в производство за освобождаване по член 85, параграф 3 от Договора или в производство за установяване на нарушение по член 85, параграф 1 от Договора.

63. Следващият етап в производството е била нотификацията на ищите на изложението на възраженията за приемането на оспорваното решение. Тази нотификация е била направена на 21 октомври 1994 г., шест месеца след приемането на решението по член 15, параграф 6 от Регламент № 17.

64. Този срок от шест месеца не е неразумен.

65. Ищите твърдят обаче, че изпращането на второто изложение на възраженията е било безсмислено и е имало за цел Комисията да удължи процедурата. Този аргумент трябва да бъде отхвърлен. От една страна, двете изложения на възраженията имат различна цел. Първото е свързано със свалянето на имунитет срещу налагане на глоби, предвидено в член 15, параграф 5 от Регламент № 17, докато второто е подготовка на решение за установяване на нарушения и налагане на глоби по член 3, параграф 1 и член 15, параграф 2 от Регламент № 17. От друга страна, второто изложение съдържа възраженията, свързани с всички нарушения, установени в оспорваното решение, т.е. забраната за наемане и препоръчителните и вътрешните такси, докато първото се е ограничавало само с анализа на забраната за наемане в светлината на член 85 от Договора. Член 19, параграф 1 от Регламент № 17 и членове 2 и 4 от Регламент № 99/63/ЕИО на Комисията от 25 юли 1963 г. относно изслушванията, предвидени в член 19, параграфи 1 и 2 от Регламент № 17 на Съвета (ОВ 1963 г., 127, стр. 2268), които прилагат принципа *audi alteram partem*, изискват на предприятия, засегнати от производство за установяване на нарушения, да се предостави

възможността в хода на административното производство ефективно да изложат своята гледна точка по всички възражения, разглеждани в решението (Решение на Съда от 13 февруари 1979 г. по дело Hoffmann-La Roche/Комисия, 85/76, Recueil, стр. 461, точка 9, Решения на Първоинстанционния съд от 18 декември 1992 г. по съединени дела Cimenteries CBR и др./Комисия, T-10/92, T-11/92, T-12/92 и T-15/92, Recueil, стр. II-2667, точка 39, и от 23 февруари 1994 г. по съединени дела СВ и Euroпу/Комисия, T-39/92 и T-40/92, Recueil, стр. II-49, точка 47). По такъв начин Комисията е била задължена да изпрати второ изложение на възраженията на ищите не само понеже двете изложения на възраженията имат различна цел, но също така и понеже оспорваното решение разглежда възражение, което не е било обхванато от първото изложение на възраженията. С други думи, ако Комисията не беше изпратила второто изложение на възраженията, оспорваното решение би било прието при очевидно неспазване на правото на защита на ищите.

66. На следващо място, Комисията е приела окончателното си решение на 29 ноември 1995 г., приблизително 11 месеца след получаването от нейна страна на 21 декември 1994 г. на отговора на ищите на второто изложение на възраженията. Независимо от проблемите, свързани с преводите, обсъждани от страните в своите становища, фактът, че на Комисията са Ж били необходими 11 месеца от получаването на отговора на изложението на възраженията, за да подготви окончателното решение на всички официални езици на Общността не представлява нарушение на принципа за предприемане на мерки в разумен срок в хода на административно производство, свързано с политиката в областта на конкуренцията.

67. По отношение на аргумента на ищите, че Комисията в нито един момент не е отдавала предимство на делото и че те е сметнала за достатъчно да повлияе на националния съд и да приеме решение по член 15, параграф 6 от Регламент № 17, следва да бъде отбелязано, че Комисията има право да определя различна приоритетност на отправените до нея случаи (Решение Automes/Комисия, посочено по-горе, точка 77). В допълнение към това, ако тя прецени, че нотифицираните Ж практики не могат да бъдат освободени по член 85, параграф 3, тя може при оценката на приоритетността на нотификацията да отчете факта, че националният съд вече е довел до спиране на въпросните нарушения.

68. В допълнение към това, като отговор на аргумента, развит от ищите по време на изслушването по отношение на трайните неблагоприятни последици от решение по член 15, параграф 6 от Регламент № 17, следва да бъде посочено, че в Решението от 15 март 1967 г. по съединени дела Cimenteries CBR и др./Комисия (8/66, 9/66, 10/66 и 11/66, , Recueil, стр. 93, 118), Съдът на Европейските общности е постановил, че иск за отмяна на такова решение е допустим на основание, *inter alia*, на това, че „ако предварителната мярка би била освободена от каквото и да е съдебен преглед, ... това би ... довело до освобождаване на Комисията от необходимостта да издаде окончателно решение благодарение на ефикасността на заплахата от глоба”. В настоящия случай, ищите, които не са завели дело за отмяна на решението от 13 април 1994 г., прието по член 15, параграф 6 от Регламент № 17, не могат да претендират за каквито и да е трайни неблагоприятни последици от това решение.

69. С оглед на изложените по-горе съображения, Комисията е действала в съответствие с принципа, която я задължава да действа в разумен срок в хода на административното производство за приемане на оспорваното решение.

70. Следователно първото правно основание следва да бъде отхвърлено.

Второ правно основание: нарушение на принципа на правната сигурност

Обобщение на аргументите на страните

71. Ищците посочват, че в продължение на 45 месеца те не са били наясно дали поисканото от тях освобождаване ще им бъде предоставено. Те добавят, че принципът на правната сигурност трябва да бъде спазван още по-строго в случай на правила, които могат да доведат до финансови последици (Решение на Съда от 15 декември 1987 г. по дело Ирландия/Комисия, 325/85, Recueil, стр. 5041, точка 18). Решение по член 15, параграф 6 от Регламент № 17 във всеки случай не е в състояние да гарантира същата сигурност, както окончателно решение (Решение на Съда на Европейските общности по дело Cimenteries CBR и др./Комисия, посочено по-горе). Още по-странно е, че Комисията заявява, че те биха могли да бъдат наясно със своето положение след решенията на нидерландските съдилища, като тези решения са имали за цел да постановят временни мерки до окончателното решение на Комисията. Освен това, решението на *Gerechtshof*, Амстердам от 28 октомври 1993 г. се основава на писмото от г-н *Giuffrida* от м. септември 1993 г. (вж. параграф 14 по-горе), което неправилно е посочило, че „одобрението на съответните отдели е било получено”. ГД III все още не е била приела позиция по делото, когато това изявление е било направено.

72. Комисията отрича, че ищците са пострадали от липса на правна сигурност в продължение на 45 месеца. Тя се позовава на разпореждането на *Arrondissementsrechtbank, Utrecht*, от 6 юли 1993 г. В своята дуплика тя добавя, че изложението на възраженията от 16 декември 1992 г. и писмото Ж от 4 юни 1993 г. (вж. точки 9 и 11) са дали на ищците ясен сигнал относно това дали може да бъде дадено освобождаване. Тя също така посочва, че понятието „съответните отдели” в писмото на г-н *Giuffrida* от септември 1993 г. е включвало само отделите на ГД IV и Правната служба на Комисията. ГД III се е включила в производството само след изрично искане за това от нейна страна в резултат на сезирането Ж от ищците. Участието на ГД III в производството е довело до това, че решението по член 15, параграф 6 от Регламент № 17 е било прието няколко месеца по-късно, отколкото г-н *Giuffrida* би могъл основателно да предполага на 22 септември 1993 г.

Съображения на Съда

73. Правното основание се разделя на две части.

74. Първата част повдига въпроса дали Комисията е длъжна, в съответствие с принципа на правата сигурност, да приеме решение в разумен срок след получаване на нотификациите до нея по член 2 и/или член 4, параграф 1 от Регламент № 17. Формулирано по този начин, тя съпада с първото правно основание и следва да бъде отхвърлена на същите основания.

75. Във втората част на правното основание ищците се жалват, че в писмото на г-н Giuffrida от м. септември 1993 г. (вж. точка 14 по-горе) неправилно се заявява, че „е получено одобрението на съответните отдели”. Тази жалба също така е представена в третото правно основание за нарушение на принципа на защита на оправданите правни очаквания. Тя също така ще бъде отхвърлена на основанията, дадени в точка 82 по-долу.

76. Съответно, правното основание за нарушение на принципа на правната сигурност не може да бъде подкрепено.

Трето правно основание: нарушение на принципа на защита на оправданите правни очаквания

Обобщение на аргументите на страните

77. Ищците твърдят, че Комисията е дала обещания, които са се оказали фалшиви. Първо, те се позовават на писмото от г-н Giuffrida (вж. точка 14 по-горе), с което те са уведомени през м. септември 1993 г., че приемането на решение по член 15, параграф 6 от Регламент № 17 предстои скоро. След това те се позовават на писмото от г-н Ehlermann от 27 юни 1994 г. (вж. точка 18 по-горе), според което приемането на окончателното решение е било приоритетно. Тъй като решението на *Gerechtshof*, Амстердам от 28 октомври 1993 г. се е основавало на обещанията на Комисията в смисъл, че тя възнамерява да приеме решението в близко бъдеще, ищците считат, че са имали основание да вярват, че Комисията ще спазва своите обещания

78. В своя отговор те също така посочват във връзка с писмото от г-н Giuffrida, че ГД III отговаря за политиката в областта на сертифицирането и че, според Комисията, това дело е първият случай на прилагане на член 85 към сертификационна система. Съответно, когато писмото е било изготвено, най-малкото един от „съответните отдели”, а именно: ГД III, не е дал своето съгласие. С оглед на отражението, което това писмо е дало върху решението на *Gerechtshof*, трябва да бъде направено заключение, че Комисията, с неточните си изявления е нарушила принципа на легитимни правни очаквания.

79. В отговор на тези аргументи Комисията заявява, че писмото от 22 септември 1993 г. не създава погрешна представа на положението по онова време. Тя се позовава в това отношение на линията на аргументиране, изложена в точка 72 по-горе. Тя също така счита, че нейното писмо от 27 юни 1994 г. не съдържа неверни твърдения.

Съображения на Съда

80. Понятието за оправдани правни очаквания предполага, че съответното лице възлага надежди, основани на конкретни уверения, дадени му от администрацията на Общността (Решение на Първоинстанционния съд от 19 май 1994 г. по дело *Consorzio gruppo di azione*

locale „Murgia Messapica”/Комисия, T-465/93, Recueil, стр. II-361, точка 67, и Определение на Първоинстанционния съд от 11 март 1996 г. по дело Guérin Automobiles/Комисия, T-195/95, Recueil, стр. II-171, точка 20).

81. В настоящия случай ищтите твърдят, че двете писма на Комисията са съдържали обещания, които са се оказали неверни.

82. Писмото от г-н Giuffrida е било изготвено на 21 или 22 септември 1993 г. То е отговор на писмото на ищтите от 21 септември 1993 г. и ищтите посочват, че са получили копие от него на 22 септември 1993 г. Писмото е указвало, че проекторешение по член 15, параграф 6 от Регламент № 27 ще бъде внесено в Комисията през следващата седмица и че Комисията е планирала ищтите да бъдат формално нотифицирани през първите две седмици на м. октомври 1993 г. Макар че тази кореспонденция може да бъде разглеждана като съдържаща конкретни уверения относно предстоящото приемане на решение от страна на Комисията, ищтите не отричат, че в момента, в който те са разбрали това, те са се свързали с ГД III с цел тя да се обърне към ГД IV (вж., по-специално писмото от 5 октомври 1993 г. от съветника на ищтите до г-н McMillan, началник на отдел III.B.3, което се позовава на разговор между него и съветника, проведен на 28 септември 1993 г.). При тези обстоятелства ищтите не могат да очакват, че Комисията ще спази каквито и да е уверения, изразени в писмото, получено от тях на 22 септември 1993 г.

83. Писмото от г-н Ehlermann от 27 юни 1994 г. е потвърдило, че приемането на окончателното решение по това дело е приоритетно за персонала на ГД IV. Като се вземе предвид общия характер на такова изявление, не може да става дума за конкретни уверения, дадени от Комисията, които да породят основателни очаквания от страна на ищтите по отношение на датата, на която окончателното решение по въпроса ще бъде прието. Във всеки случай, истината на изявлението на г-н Ehlermann е била потвърдена от Комисията, тъй като тя е издала на 21 октомври 1994 г. изложение на възраженията за приемането на окончателно решение.

84. Следователно третото правно основание трябва също така да бъде отхвърлено.

Четвърто правно основание: нарушение на правилото *audi alteram partem*

Обобщение на аргументите на страните

85. Ищтите посочват, че те неколнократно са искали изслушване в хода на производството, което е довело до приемането на решение по член 15, параграф 6 от Регламент № 17. Фактът, че Комисията не е реагирала на тези искания, съставлява нарушение на правата на защита. Те считат, че за да бъдат защитени тези права, на тях е следвало да бъде предоставена възможност да реагират, в хода на устната фаза на производството, съпътствана от всички техни процесуални гаранции, първо, по отношение на новите факти, които биха могли да се появят в хода на административното производство и, на второ място, на отхвърлянето от страна на Комисията на всякакъв компромис. Техният интерес от такова изслушване би обосновал всяко процесуално забавяне, най-малкото по

време на периода, предшестваш приемането на решението по член 15, параграф 6 от Регламент № 17.

86. В отговор на това Комисията посочва, че тя е дала възможност на ищите да изложат своето становище по възраженията, изразени от нея. Следователно не може да става дума за нарушение на правата на защита. Тъй като не съществува законодателство, което да задължава устното изслушване на засегнатите предприятия или сдружения преди Комисията да приеме решение по член 15, параграф 6 от Регламент № 17, и тъй като не са налице специфични обстоятелства по настоящото дело, които да укажат на това, че правата на защита на практика биха били гарантирани само ако бъде проведено изслушване, Комисията изобщо не е била задължена да ги изслуша устно.

Съображения на Съда

87. Според ищите, вредата, претърпяна от тях в резултат на факта, че когато са завели своя иск, Комисията все още не е приела окончателно решение по техните нотификации и по такъв начин е допуснала съществуването на съмнение в продължение на почти четири години по отношение на законността на уставите и правилата, които те са нотифицирали. Поведението на Комисията е довело до това, че Raad voor de Certificatie е заплашил SCK с отнемане на нейната акредитация, наемателите на крановете са обръщали по-малко внимание на общите условия на FNK и добрата репутация на ищите е била накърнена.

88. Следва да бъде постановено, че поведението на Комисията, срещу което е насочено това правно основание, а именно, че тя не е провела изслушване преди приемането на член 15, параграф 6 от Регламент № 17, не би могло да причини или да утежни заявената в исковата молба вреда.

89. Следователно това правно основание не разкрива никаква връзка с тази вреда.

90. Освен това, то се отнася единствено до законността на решението от 13 април 1994 г., прието по член 15, параграф 6 от Регламент № 17. Целта на настоящия иск е да се получи компенсация за вреда, свързана с неприемането на окончателно решение в разумен срок, а не с незаконността на решението от 13 април 1984 г., което във всеки случай не е оспорено от ищите в сроковете, предвидени за тази цел.

91. Съответно четвъртото правно основание следва да бъде с отхвърлено.

92. По такъв начин следва, че анализът на различните правни твърдения не разкрива никакво незаконно поведение от страна на Комисията, което да е достатъчно да породи отговорност.

93. Независимо от това, Съдът счита, че той следва да разгледа въпроса, дали има причинно-следствена връзка между поведението, за което се твърди, че е незаконно, и заявената от ищите вреда.

2. Причинно-следствена връзка

Обобщение на аргументите на страните

94. Ищците твърдят, че Комисията трябва да бъде призната за отговорна за понесената от тях вреда. Те твърдят, че SCK е заплашена със загуба на акредитацията си, понеже Raad voor de Certificatie счита, че забраната за наемане е единственият начин за спазване на акредитационните критерии, като същевременно същата тази забрана е била временно спряна в очакване на оспорваното решение. Що се отнася до FNK, нейната репутация, и по-специално общите Ж условия са били накърнени от поведението на Комисията. Ищците посочват в своя отговор, че Gerechtshof, Амстердам, като е действал на основание на неправилно изявление на Комисията, е постановил временно решение за спиране на забраната за наемане до приемане на окончателното решение от страна на Комисията (вж. точка 14 по-горе). Бездействието на Комисията в продължение на неприемливо дълъг срок е довело по отношение на решението на Gerechtshof от 28 октомври 1993 г. до действие във времето, което надхвърля значително предвиденото от същия съд.

95. В отговор на това Комисията посочва, че не е налице пряка и неизбежна причинно-следствена връзка между предприетите от нея мерки и продължаващото спиране на забраната за наемане. Не Комисията, а нидерландски съд е постановил като временна мярка спиране на забраната за наемане. Ако SCK е считала след известен срок от време, че временните мерки вече не са оправдани, понеже окончателното решение на Комисията се е забавило повече, отколкото се е очаквало, тя би могла да се обърне към националния съд за изменение или отмяна на временните мерки.

Съображения на Съда

96. Член 85, параграф 1 от Договора поражда преки последици в отношенията между лицата и пряко създава права по отношение на засегнатите лица, които националните съдилища са длъжни да гарантират (вж., например, Решение на Съда от 28 февруари 1991 г. по дело *Delimitis*, C-234/89, *Recueil*, стр. I-935, точка 45).

97. Gerechtshof, Амстердам, е приложил член 85, параграф 1 от Договора в решението си от 28 октомври 1993 г. и е забранил на SCK да прилага забраната за наемане (член 7, второ тире от правилата на SCK за сертифициране на дружества за наемане на кранове). Макар че е вярно това, че Gerechtshof е бил повлиян от позицията на г-н Giuffrida от 15 септември 1993 г. (вж. точка 14 по-горе), с което се съобщава за приемане на решение по член 15, параграф 6 от Регламент № 17, остава фактът, че тази позиция не е задължителна за националния съд. Оценката на г-н Giuffrida за забраната е била просто фактор, който Gerechtshof би могъл да вземе предвид при разглеждането на въпроса дали практиката е била в съответствие с член 85 от Договора (Решение на Съда от 10 юли 1980 г. по съединени дела *Giry* и *Guerlain* и др., 253/78, 1/79, 2/79 и 3/79, *Recueil*, стр. 2327, точка 13, Решение на Първоинстанционния съд от 9 януари 1996 г. по дело *Koelman/Комисия*, T-575/93, *Recueil*, стр. II-1, точка 43). Освен това, както ще се види от анализа на иска за отмяна, заведен срещу оспорваното решение, решението, взето от Комисията по време на административното производство и

изложено в оспорваното решение, се основава на правилно тълкуване на член 85, параграф 1 от Договора. По такъв начин, ако SCK е била заплашена с отнемане на нейната акредитация, тази заплаха на практика се е дължала на факта, че от SCK е било изискано да прекрати нарушение на член 85, параграф 1 от Договора. Комисията не може да носи отговорност за такава „вреда“.

98. По отношение на FNK, ищците не успяват да докажат по какъв начин тяхната репутация и общите им условия са били накърнени от поведението на Комисията, макар че съгласно установената съдебна практика, тежестта за доказване на причинно-следствена връзка между извършеното от институцията нарушение и изтъкнатата вреда пада на ищците (вж., например, Решение на Съда от 30 януари 1992 г. по съединени дела Finsider и др./Комисия, C-363/88 и C-364/88, Recueil, стр. I-359, точка 25, и Решение на Първоинстанционния съд от 18 септември 1995 г. по дело Blackspur и др./Съвет и Комисия, T-168/94, Recueil, стр. II-2627, точка 40). Единствените практики на FNK, поставени под съмнение по време на административното производство, са били системата от препоръчителни и вътрешни такси и клаузата за предимство, която е изисквала от членовете на FNK да дават предимство на други членове при отдаване под наем или наемане на кранове (член 3, букви а) и б) от вътрешните правила на FNK). Ищците са посочили в административното производство, в писмената фаза на производството пред Съда и по време на изслушването, че FNK доброволно се е отказала от тези практики, след като Gerechtshof, Амстердам, е отменил на 9 юли 1992 г. определението на председателя на Arrondissementsrechtbank, Utrecht, т.е. в момент (м. юли 1992 г.), когато Комисията все още не е била приела позиция, дори и временна, по отношение на нотификацията на FNK или по отношение на жалбата на Van Marwijk. Следователно, изтъкнатата от FNK вреда по никакъв начин не би могла да бъде причинена от поведението на Комисията по време на административното производство.

99. Следователно искът за вреди трябва да бъде отхвърлен, без да бъде необходимо да се разглежда допълнително дали другото условие за отговорността на Общността, а именно: наличието на вреда, е изпълнено.

Иск за установяване нищожност на оспорваното решение или за неговата отмяна (дело T-18/96)

1. Иск за установяване на нищожност на оспорваното решение

Обобщение на аргументите на страните

100. В подкрепа на своя иск ищците представят едно правно основание. Те твърдят, че оспорваното решение е нищожно, доколкото Комисията в диспозитива му не се е произнесла по искането за освобождаване, направено по член 85, параграф 3 от Договора. Произнасянето по това искане в оперативната част е било от изключително значение, тъй като спазването на правилата за конкуренцията на Общността трябва да бъде проверявано във връзка с член 85 като цяло (Решение на Първоинстанционния съд от 11 юли 1996 г. по съединени дела Métropole Télévision и др./Комисия, T-528/93, T-542/93, T-543/93 и T-546/93, Recueil, стр. II-649) и че само диспозитивът на акт е в състояние да породи

правни последици (Решение на Първоинстанционния съд от 17 септември 1992 г. по дело NBV и NVB/Комисия, T-138/89, Recueil, стр. II-2181, точка 31, и от 8 юни 1993 г. по дело Fiorani/Парламент, T-50/92, Recueil, стр. II-555, точка 39). Решението на Комисията от 13 април 1994 г., прието на основание на член 15, параграф 6 от Регламент № 17, е ирелевантно в това отношение. Такива решения се приемат само след предварителна проверка и поради това не са равностойни на окончателни решения. В допълнение към това, дори те да можеха да бъдат разглеждани като окончателни решения, в настоящия случай решението се е отнасяло само до забраната на SCK за наемане и не е произнесло по нотифицираните от FNK практики, така че по такъв начин не е имало решение за това дали член 85, параграф 3 от Договора би могъл да се приложи към тези практики.

101. В отговор Комисията заявява, че точки 32 – 29 от оспорваното решение ясно показват, че тя е разгледала и отхвърлила аргументите на ишците за освобождаване по член 85, параграф 3 от Договора. Не е имало логична причина в диспозитива да бъде добавен член, с който изрично да бъде отхвърлено искането за освобождаване по член 85, параграф 3, тъй като установяването в членове 1 и 3 на нарушения на член 85, параграф 1, извършени от SCK и FNK, както и разпорежданията в членове 2 и 4 неизбежно означават, че искането за освобождаване по член 85, параграф 1 от Договора е било отхвърлено.

Съображения на Съда

102. В диспозитива на оспорваното решение Комисията е установила, че системата от препоръчителни и вътрешни такси (член 1) FNK и забраната за наемане (член 3) на SCK нарушава член 85, параграф 1 от Договора, и е разпоредила FNK (член 2) и SCK (член 4) да прекратят тези нарушения занапред. Оспорваното решение също така е наложило глоби на ишците (член 5).

103. Въпреки че диспозитивът не съдържа изрично произнасяне по исканията за освобождаване, направени от ишците по член 85, параграф 3 от Договора, Комисията е проверила дали практиките, посочени в членове 1 и 3 от оспорваното решение, са били съобразени с правилата за конкуренцията във връзка с член 85 като цяло. От внимателно формулираните мотиви на оспорваното решение (точки 32 – 39 от съображенията) е видно, че Комисията е разгледала въпроса дали член 85, параграф 1 от Договора не би могъл да бъде обявен за неприложим към тези практики по силата на член 85, параграф 3. В края на тази проверка тя посочва в точка 35 във връзка с препоръчителните и вътрешните такси, определени от FNK, че „не е възможно ... да се предостави освобождаване по член 85, параграф 3 от Договора”. Подобно на това, в точка 39 тя прави изрично заключение, че „не е възможно ... да се предостави освобождаване по член 85, параграф 3 от Договора” по отношение на забраната за наемане на SCK.

104. Изложението на мотивите на акт е неразделна част при определянето на точното значение на изложеното в диспозитива (Решения на Съда от 26 април 1988 г. по съединени дела 97/86, 99/86, 193/86 и 215/86, Asteris и др./Комисия, Recueil, стр. 2181, точка 27, дело C-355/95 P, TWD/Комисия, Recueil, стр. I-2549, точка 21, и Решение на Първоинстанционния съд от 5 юни 1992 г. по дело

Finsider/Комисия, T-26/90, Recueil, стр. II-1789, точка 53). Съответно, макар че диспозитивът на оспорваното решение не се произнася изрично по отношение на исканията за освобождаване от страна на SCK и FNK по член 85, параграф 3 от Договора, заключенията за установени нарушения и разпорежданията за прекратяване на тези нарушения, които се съдържат в диспозитива, очевидно означават в светлината на мотивите на решението (точки 32 – 39 от съображенията), че Комисията е отхвърлила въпросните искания.

105. На последно място, ищците не могат да използват като аргумент решенията по делата NBV и NVB/Комисия и Figani/Парламент. Във всяко едно от тези дела, които не са разглеждали въпроса за нищожност на решение на институция на Общността, диспозитивът на оспорваните решения не се е отразявал неблагоприятно на ищците. Само някои от мотивите на въпросните решения са били преценени за неблагоприятни за ищците. Исковете за отмяна, заведени по тези дела, са били установени за недопустими, понеже с тях на практика се е искала отмяна само на мотивите на решението. В настоящия случай диспозитивът се отразява неблагоприятно на ищците, понеже установява отговорността им за нарушения на член 85, параграф 1 от Договора, разпорежда им да прекратят тези нарушения и им налага глоби, и имплицитно, но категорично отхвърля техните искания за освобождаване.

106. Следователно това правно основание не може да бъде подкрепено.

107. Следователно искът за обявяване на оспорваното решение за нищожно трябва да бъде отхвърлен.

2. Иск за отмяна на оспорваното решение

108. Ищците представят пет правни твърдения за отмяна на оспорваното решение, които се основават на нарушение съответно на: членове 3, 4, 6 и 9 от Регламент № 17, член 85, параграф 1 от Договора, член 85, параграф 3 от Договора, правата на защита и член 190 от Договора.

Първо правно основание: нарушение на членове 3, 4, 6 и 9 от Регламент № 17

Обобщение на аргументите на страните

109. Ищците, като се позовават на своите аргументи за нищожност на решението, представят твърдение, макар и донякъде лаконично, в смисъл, че произнасянето от страна на Комисията по исканията за освобождаване по член 85, параграф 3 от Договора нарушава членове 3, 4, 6 и 9 от Регламент № 17 и че Комисията освен това е допуснала сериозна процедурна грешка, която е довела до това, че решението не спазва изискваните процедурни условия и поради това трябва да бъде отменено.

110. Комисията се позовава на аргумента, изложен от нея във връзка с иска за установяване нищожност на оспорваното решение.

Съображения на Съда

111. Това правно основание се основава на същите аргументи, на които е направено позоваване във връзка с представеното правно основание в подкрепа на иска за установяване на нищожност на оспорваното решение.

112. В оспорваното решение Комисията недвусмислено се е произнесла по исканията за освобождаване по член 85, параграф 3 от Договора (вж. точки 103 и 104 по-горе).

113. Следователно първото правно основание следва да бъде отхвърлено.

Второ правно основание: нарушение на член 85, параграф 1 от Договора

114. В светлината на доклада за съдебното заседание и след устната фаза на производството, уместно е това правно основание да бъде разделено на четири части.

115. В първата част от правното основание се твърди, че SCK погрешно е била класифицирана по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора. Втората част сама по себе си се подразделя на два раздела. В първия раздел се твърди, че Комисията е допуснала правна грешка по отношение на позоваването на критериите за прозрачност, откритост, независимост и приемането на равностойни гаранции, предлагани от други системи при оценяване на това дали сертификационната система е съвместима с член 85, параграф 1 от Договора. Във втория раздел твърдението е в смисъл, че Комисията е допуснала грешка при оценката, когато тя е установила, че забраната за наемане има за цел или води до ограничаване на конкуренцията по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора. В третата част се твърди, че Комисията е допуснала грешка при оценяването, като е установила, че системата от препоръчителни и вътрешни такси има за цел или води до ограничаване на конкуренцията по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора. На последно място, в четвъртата част на правното основание се твърди, че тя е допуснала грешка при оценката на последиците върху търговията между държавите-членки.

Първа част на правното основание в смисъл, че SCK погрешно е класифицирана по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора

- Обобщение на аргументите на страните

116. Ищите твърдят, че SCK не е предприятие по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора, понеже сертификационен орган, който е посветен единствено и изключително на неутрален и обективен надзор на предприятия в конкретен сектор не извършва стопанска дейност (вж. Решения на Съда от 23 април 1991 г. по дело Höfner и Elser, C-41/90, Recueil, стр. I-1979, от 17 февруари 1993 г. по съединени дела Poucet и Pistre, C-159/91 и C-160/91, , Recueil, стр. I-637, и становище на генералния адвокат сър Gordon Slynn към Решение от 30 януари 1985 г. по дело ВНИС, 123/83, Recueil, стр. 391, 392. SCK също така не е сдружение на предприятия по смисъла на същата разпоредба.

117. В отговор на това твърдение Комисията посочва, че за да може даден орган да бъде разглеждан като предприятие по смисъла на член 85, параграф 1 от

Договора, е достатъчно това, че, независимо от правния си статус, то извършва дейност с икономически характер, която по принцип може да бъде извършвана от частно предприятие с цел постигане на печалба. В настоящия случай издаването на сертификат срещу възнаграждение представлява такава дейност. Следователно SCK трябва да бъде разглеждана като предприятие по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора.

- Съображения на Съда

118. В оспорваното решение Комисията е класифицирала SCK като предприятие по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора (точка 17, алинея 2 от съображенията).

119. Необходимо е да бъде разгледано дали Комисията е допуснала грешка при оценката или е допуснала правна грешка, като е класифицирала SCK по такъв начин.

120. В контекста на конкурентното право „понятието за предприятие обхваща всеки субект, извършващ стопанска дейност, независимо от правния статус на субекта и начина на неговото финансиране” (Решение по дело Höfner и Elser, посочено по-горе, точка 21).

121. SCK е орган, регулиран от частното право, който е установил сертификационна система за дружества за наемане на кранове, членството в която не е задължително. Тя установява независимо критериите, които трябва да бъдат изпълнявани от сертифицираните дружества. Тя издава сертификат само срещу заплащане на вноски.

122. Тези характеристики доказват, че SCK извършва стопанска дейност. Следователно тя трябва да бъде разглеждана като предприятие по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора.

123. Тъй като Комисията правилно е класифицирала SCK като предприятие, аргументът на ищите, че SCK не е сдружение на предприятия, е ирелевантен.

124. От изложеното по-горе следва, че първата част на второто правно основание трябва да бъде отхвърлена.

Втора част на правното основание, с която се твърди, че Комисията, на първо място, е допуснала правна грешка по отношение на критериите за прозрачност, откритост, независимост и приемане на равностойни гаранции, предлагани от други системи, при оценката на това дали сертификационната система е съвместима с член 85, параграф 1 от Договора, и, на второ място, е допуснала грешка при оценката си, когато е установила, че забраната за наемане има за цел или води до ограничаване на конкуренцията по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора.

- Обобщение на аргументите на страните

125. Ищците сочат, че Комисията е преценила в оспорваното решение, че ако забрана за наемане „е свързана със сертификационна система, която е напълно отворена, независима и прозрачна и която предвижда приемане на равностойни гаранции от други системи, може да се твърди, че тя няма ограничаващи последици на конкуренцията, а просто има за цел пълното гарантиране на качеството на сертифицираните стоки или услуги” (точка 23, алинея 1 от съображенията). Комисията е нарушила член 85, параграф 1 от Договора, като е установила по собствена инициатива общи критерии за определяне на това дали тази разпоредба се прилага към сертификационни системи, докато тези критерии не са изложени в нея.

126. В допълнение към това, забраната за наемане съгласно сертификационната система на SCK няма за цел и не води до ограничаване на конкуренцията. За да се определи дали такива клаузи попадат в обхвата на забраната, предвидена в член 85, параграф 1 от Договора, е необходимо да се провери какво би било състоянието на конкуренцията при отсъствието на тези разпоредби (Решение от 11 юли 1985 г. по дело Remia и др./Комисия, 42/84, Recueil, стр. 2545, точка 18). Сертификационната система на SCK засилва конкуренцията. Тя допринася за прозрачност на пазара, като позволява качеството и сигурността, осигурявани от различни лица, да бъдат оценявани на основата на обективен и безпристрастен стандарт. Забраната за наемане на кранове от несертифицирани дружества е от особено значение, понеже забраната е единственият начин за гарантиране на това, че всеки договор, сключен със сертифицирано дружество, се извършва от дружество, което отговаря на същите изисквания за безопасност и качество. В този смисъл, забраната за наемане предоставя защита, идентична на тази, осигурявана от запазената марка, за което Съдът на Европейските общности е постановил, че е съвместимо с конкурентното право на Общността (Решение на Съда от 17 октомври 1990 г. по дело CNL-SUCAL, C-10/89, Recueil, стр. I-3711, точка 13). Забраната за наемане е също така от особено значение, понеже тя представлява единственият начин за спазване на изискването в член 2, параграф 5 от акредитационните критерии на Raad voor de Certificatie (вж. точка 5 по-горе), според който сертификационният орган е длъжен да провери, когато работата се извършва от подизпълнител, че изискванията за качество са спазени. Що се отнася до предположението на Комисията, че на сертифицираните дружества трябва да бъде позволено да докажат, чрез предварително подготвени списъци, че несертифицираните дружества, чиито услуги те използват, независимо от това отговарят на изискванията за качество, ищците считат, че такава *ad hoc* система на проверка би била точно обратното на сертификационна система, основана на системни проверки. На последно място, забраната за наемане трябва да бъде подкрепена, когато клиентът изрично разрешава наемането на кранове от несертифицирано дружество. Надеждността на сертификационната система се основава на факта, че всички продукти и услуги, предлагани от сертифицирани фирми, спазват изискваните условия.

127. Ищците твърдят, че въпросната система във всеки случай спазва всички критерии, определени от Комисията. На първо място, тя е напълно отворена, като приема не само членове на FNK, а също така и всяко друго дружество, което пожелае да бъде прието в нея. Така SCK е издала сертификати на 12 дружества, които не са членове на FNK. Условията за получаване на сертификат са обективни и недискриминационни. В това отношение намаленият размер на

вноската, плащана от членовете на FNK преди 1 януари 1992 г., е имал за цел просто да компенсира секретарските услуги, предоставяни от FNK на SCK. Системата също така е била отворена за дружества от другите държави-членки, което се потвърждава от доклад на Raad voor de Certificatie от 11 януари 1993 г. и от писмо от 11 март 1994 г. от Сдружението на белгийските дружества за наемане на кранове. SCK винаги е приемала, че регистрацията в чужбина отговаря на условието, изискващо получаване на сертификат от SCK за регистриране в Търговската палата. Съответно, затрудненията, срещани от чуждестранните дружества при навлизане на нидерландския пазар се дължат единствено на различия в законодателствата на страните.

128. Ищците добавят, че въпреки че в правилата на SCK не е направено позоваване на това, SCK признава други сертификационни системи като равностойни, доколкото те осигуряват гаранции, аналогични на тези на въпросната система. Сертификационната система на SCK действително дава добавена стойност в сравнение със законова схема, както по същество, така и функционално. По същество, тя налага изисквания, свързани както с техническите въпроси, така и с управлението на дружеството, което надхвърля законовите изисквания. SCK следва много по-активна система за наблюдение, отколкото Кебома. Тази допълнителна функция на сертификационната система се обяснява с целенасочената политика в Нидерландия за възлагане на стопанските субекти, активни в сектора, на наблюдението на законовите изисквания в максимална степен. Добавената стойност на сертификационната система на SCK е призната от ГД III в меморандум от 18 август 1994 г. до ГД IV. Съответно, SCK не може да разреши наемането на кранове, които отговарят само на законовите изисквания, без това да се отрази на съгласуваността на нейната сертификационна система. Фактът, че все още няма частни органи, които да са изградили сертификационна система, съпоставима с тази на SCK, по никакъв начин не означава, че SCK не желае да признае съпоставима система, ако такава съществуваше. Освен това аргументът на Комисията би направил невъзможно изграждането на сертификационна система в сектор, в който все още няма такава, понеже първата изградена система не би имала възможността да признае други съпоставими системи.

129. В отговор на аргументите на ищците, Комисията посочва, че в точки 23 - 30 от оспорваното решение тя е извършила подробен анализ на забраната за наемане в нейния правен и икономически аспект, за да реши дали такава забрана е съвместима с член 85, параграф 1 от Договора (вж. Решение на Съда от 30 юни 1966 г. по дело Société technique minière, 56/65, Recueil, стр. 337).

130. Тя поддържа, че забраната за наемане не е от съществено значение за съгласуваността на въпросната сертификационна система. За да подчертае непропорционалния характер на забраната, тя посочва, че забраната изключва възможността от използване на кранове, сертифицирани от други органи, и не позволява на основният изпълнител да докаже, дори и с предварително подготвен списък, че несертифициран подизпълнител изпълнява всички изисквания на SCK. В допълнение към това, забраната възпрепятства основния изпълнител да използва несертифициран подизпълнител, когато клиентът изрично се е отказал от гаранциите за качество, свързани със сертификат от SCK и е разрешил използването на несертифицирани кранове.

131. Сертификационната система на SCK не спазва критериите, изложени в точка 23, алинея 1 от оспорваното решение. На първо място, от началото и, във всеки случай поне отчасти, до 21 октомври 1993 г., тя е имала характеристики на затворена система (точка 24 от съображенията на оспорваното решение). На второ място, обратно на твърдението на ищците, тя не позволява признаването на други гаранционни системи. Предложеното от ищците изменение в първоначалната версия на член 7, второ тире от правилата за сертифициране за признаване на сертифициране от други частноправни субекти (писмо от 12 юли 1993 г. от съветника на ищците до Комисията, отбелязано на вниманието на г-н Dubois), няма практически последици, понеже, на първо място, такива органи не съществуват нито в Нидерландия, нито в съседните страни, и, на второ място, гаранции, различни от частни сертификати не се признават. По-специално, знакът „Kebova” и подобни официални сертификати, издадени от белгийските или германските власти, остават непризнати.

- Съображения на Съда

132. Съгласно член 7, второ тире от правилата на SCK за сертифициране на дружества за наемане на кранове, на дружествата, които са сертифицирани от нея, се забранява да наемат кранове от несертифицирани дружества.

133. По отношение на първия раздел от това правно основание, а именно че Комисията е допуснала правна грешка по отношение на позоваването на критериите за прозрачност, откритост, независимост и приемане на равностойни гаранции, предоставяни от други системи, при оценката на това дали сертификационната система е съвместима с член 85, параграф 1 от Договора, следва да бъде отбелязано, че в оспорваното решение (точка 23 от съображенията) Комисията е застанала на позиция, че антиконкурентният характер на забраната за наемане би могъл да бъде оценен само по отношение на характера на сертификационната система, с която тази забрана е свързана. За тази цел тя е определила четири критерия - а именно: откритост, независимост, прозрачност и приемане на равностойни гаранции, предлагани от други системи – които сертификационната система трябва да изпълни, за да може забраната за наемане да не попадне в обхвата на член 85, параграф 1.

134. Установена съдебна практика е, че оценката дали дадено поведение е в съответствие с член 85, параграф 1 от Договора, трябва да се извършва в правния и икономическия контекст на делото (вж., например, Решение по дело *Société technique minière*, посочено по-горе, и Решение на Първоинстанционния съд от 14 май 1997 г. по дело *Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijprodukten* и др./Комисия, T-77/94, Recueil, стр. II-759, точка 140). Тъй като Комисията по такъв начин има право да определя критерии, които да позволят прилагането на изискванията на член 85, параграф 1 в конкретния правен и икономически контекст е необходимо да се разгледа дали критериите, на които тя се позовава в точка 23, алинея 1 от съображенията на оспорваното решение, са уместни.

135. Независимо от това, с оглед на факта, че Комисията се позовава единствено на липсата на откритост на сертификационната система на SCK и на неприемането на равностойни гаранции, предлагани от други системи, при

установяването на това, дали в настоящия случай забраната за наемане нарушава конкуренцията (точка 23, алинея 2 от оспорваното решение и член 3 от диспозитива), е достатъчно да се определи дали тези два критерия са уместни.

136. Несъмнено критерият за откритостта на сертификационната система е уместен за оценка на забраната за наемане от гледна точка на член 85, параграф 1 от Договора. Забраната за наемане на кранове от несертифицирани дружества засяга значително конкурентните възможности на тези дружества, ако е трудно да се получи достъп до сертификационната система.

137. Вторият критерий, свързан с приемането на равностойни гаранции, предлагани от други системи, е също така уместен. Забраната за наемане възпрепятства дружествата да ползват услугите на несертифицирани дружества, дори когато те осигуряват гаранции, равностойни на тези на сертификационната система, не може да бъде обективно оправдана с интерес от поддържане на качеството на продуктите и услугите, гарантирани от сертификационната система. Обратно на това, неприемането на равностойни гаранции, предоставяни от други системи, защитава сертифицираните дружества от конкуренция от страна на несертифицираните дружества.

138. Следователно първия раздел от втората част на правното основание, че Комисията е допуснала правна грешка, трябва да бъде отхвърлено.

139. По отношение на втория раздел на тази част на правното основание, с който ищците твърдят, че Комисията е допуснала грешка при оценката, като е преценила, че забраната на SCK за наемане ограничава конкуренцията за целите на член 85, параграф 1 от Договора, следва да бъде отбелязано, че когато учредяването на SCK е било обсъждано на заседание на Noord Holland Region на FNK на 27 септември 1983 г., участващите изобщо не са визирали засилване на конкуренцията между тях, а по-скоро увеличение на пазарните цени. Така в протокола от това заседание (представен от ищците с писмо от 10 април 1997 г.) е записан един от участниците да казва: „Такъв, (сертификационен) институт е много полезно нещо. Той може да се отрази на цените, ако предложението се прилага добре”. Друг участник в същото заседание е казал, че предложението за сертифициране е „добра идея”. Той е добавил, че „в бизнеса постигнатият оборот е много по-важен, отколкото степента на използване на машините”. Дружество за наемане на кранове, което не увеличава степента на използване на машините си, може получи увеличение на оборота само като увеличи своите такси.

140. Освен това вторият раздел на втората част на правното основание действа на различна плоскост от тази, в която Комисията е оценила забраната за наемане в оспорваното решение. Комисията е основала своето заключение, че конкуренцията е ограничена на факта, че тази забрана се е прилагала в сертификационна система, която не е била напълно отворена и която не приема равностойни гаранции, предоставяни от други системи (точка 23, алинея 2 от съображенията на оспорваното решение).

141. Забраната за наемане, предвидена в член 7, второ тире от правилата на SCK за сертифициране на дружества за наемане на кранове, не само ограничава свободата на действие на сертифицираните дружества, но също така, и преди

всичко, тя засяга конкурентните възможности на несертифицираните дружества. С оглед на икономическата мощ на SCK, която сама декларира, че държи приблизително 37 % от нидерландския пазар на самоходни кранове, несъмнено конкуренцията е ограничена значително за целите на член 85, параграф 1 от Договора, ако, както твърди Комисията, забраната за наемане се прилага в рамките на сертификационна система, която не е напълно отворена и която не приема равностойни гаранции, предоставяни от други системи (вж. точки 143 - 151 по-долу). В такъв случай забраната за наемане на практика засилва закрития характер на сертификационната система (точка 26, алинея 1 от съображенията на оспорваното решение) и възпрепятства в значителна степен достъпа на трети страни до нидерландския пазар (точка 26, алинея 2).

142. На този етап е необходимо да бъде разгледано дали фактическите предпоставки – а именно липсата на пълна откритост на сертификационната система на SCK и неприемането на равностойни гаранции, предоставяни от други системи – на които Комисията основава своята оценка, са налице.

143. Заключение на Комисията, че сертификационната система на SCK не е била отворена през въпросния период (от 1 януари 1991 г., когато забраната за наемане е била въведена, до 4 ноември 1993 г., когато е взето решение за временното Ж спиране, с изключение на периода от 17 февруари 1992 г. до 19 юли 1992 г.) се основава на следните фактори: по-трудно е било за дружества, които не са присъединени към FNK, отколкото за присъединени дружества, да бъдат допуснати до сертификационната система, понеже разходите за участието са били по-високи за първите, отколкото за вторите; изискванията, наложени от сертификационната система, са били изготвени на основата на положението в Нидерландия, възпрепятствайки по такъв начин достъпа на чуждестранни дружества. Така преди 1 май 1993 г. съгласно сертификационната система на необходимо регистриране в Търговската палата, а до 21 октомври 1993 г. е трябвало да се прилагат общите условия на FNK (точка 24 от съображенията на оспорваното решение).

144. Представените от ищите фактори с цел да докажат откритостта на сертификационната система на SCK не съставляват убедително доказателство.

145. На първо място, Комисията е посочила в оспорваното решение, че от „м. септември 987 г. до 1 януари 1992 г. участието в сертификационните условия на SCK са били приблизително три пъти по-евтини за членове на FNK, отколкото за нечленове” (точка 9 от съображенията). Фактът, че членовете на FNK са се ползвали със значително намаление (от приблизително 66 %) при плащане на вноските си към SCK до 1 януари 1992 г., не е оспорен от ищите нито по време на административното производство, нито в производството пред Съда. Дори ако, както те твърдят, това намаление е имало за цел да компенсира секретарските услуги, предоставяни от FNK на SCK, последиците от такава практика е била, че на практика е било по-трудно за чуждестранни дружества, отколкото за нидерландските дружества, да бъдат допуснати до сертификационната система на SCK, тъй като почти всички (над 90 %) от дружествата, сертифицирани от SCK, са били членове на FNK и единствено дружества за наемане на кранове, установени в Нидерландия, е можело да бъдат допуснати като членове на FNK (член 4, буква а) от устава на FNK). Това „възпиращо” действие е било подсилено

от факта, че ако дружества, установени в други държави-членки, въпреки това биха решили да бъдат сертифицирани от SCK, на тях би им се наложило, преди 21 октомври 1993 г., да прилагат общите условия, на орган, който е недостъпен за тях, а именно - FNK, в разработването на които те не са били в състояние да участват. Закритият или най-малкото не напълно откритият характер на сертификационната система на SCK по отношение на дружествата от други страни следва също така от неоспорения факт, че изискванията са били установени на основата на положението в Нидерландия, и по-специално на нидерландското законодателство.

146. Що се отнася до твърдението на ищите, че въпреки това е било възможно дружество, регистрирано в чужбина да получи сертификат от SCK, в доклада на Raad voor de Certificatie от 11 януари 1993 г. (стр. 5) се посочва, че не съществува бариера, която да възпрепятства чуждестранните дружества да бъдат страна по сертификационната система на SCK. За да се достигне до това заключение се прави позоваване на доклада за изменението на устава на SCK, който е влязъл в сила на 1 януари 1992 г. и е преформулирал предмета на фондацията в смисъл, че тя насърчава и поддържа качеството на дружествата за наемане на кранове по принцип, а вече не само в Нидерландия. Независимо от това, въпреки че уставът на SCK вече не изключва възможността дружества, които не са установени в Нидерландия, да могат да получат сертифициране от SCK, от това не следва автоматично, че сертификационната система е напълно открита за дружества, установени в друга държава-членка. В този случай фактът, че сертификационната система не е напълно открита, може да бъде приписан на други фактори, установени в точка 145 по-горе.

147. Писмото от 11 май 1994 г. от председателя на Сдружението на белгийските дружества за наемане на кранове твърди, че най-значителното препятствие пред междудържавната търговия в сектора на наемане на самоходни кранове се явява в резултат на разликите в законодателните разпоредби на различните държави-членки и че поради това белгийските дружества не се чувстват, по отношение на извършването на дейности в Общността, възпрепятствани от мерките на SCK. В това отношение, самата SCK е посочила в своята нотификация, че изискванията, наложени от сертификационната система, отговарят приблизително на задълженията на дружествата за наемане на кранове, наложени от нидерландското законодателство, така че сертификацията представлява по-добра гаранция, че тези правни изисквания са спазени действително (точки 26, 27 и 28 от нотификацията на SCK). Като е възпроизвела редица от изискванията на нидерландското законодателство в своята сертификационна система, SCK по такъв начин е консолидирала и засилила препятствията пред вътрешната търговия в Общността в резултат от съществуващите различия между националните законодателства. Когато по силата на директива на Общността се постига взаимно признаване на различни национални системи в даден сектор, изискването на частен сертификационен орган за спазване на нидерландското законодателство в същия сектор води до запазване и повторно създаване на препятствията пред вътрешната търговия в Общността, която законодателството на Общността възнамерява да премахне. Безспорно е, че SCK извършва някои проверки, които Кевота е изпълнявала преди това, но се е отказала след прилагането на Директива 89/392 (вж. точка 3 по-горе). На практика ищите признават в точка 114 от своя отговор, че „въвеждането на знак на ЕО за подедни

кранове е намалила още повече законовата функция на Keбoma. Още повече, подедни кранове със знак на ЕО и с декларация за съответствие не подлежат на инспектиране от Keбoma преди първото им пускане в експлоатация. Това означава, че функциите на SCK са нараснали. Съгласно сертификационната схема на SCK, новите подедни кранове се проверяват добре и надеждно за гарантиране на това, че те спазват приложимите законодателни разпоредби”. Следователно те не могат да твърдят, че всяко препятствие, пред което могат да се изправят чуждестранните дружества за наемане на кранове при навлизане на нидерландския пазар, произлизат изключително от разлики в законодателните разпоредби между различните държави-членки, а не от сертификационната система на SCK.

148. Що се отнася до въпроса дали сертификационната система на SCK е позволявала приемането на равностойни гаранции, предоставяни от други системи, следва да бъде отбелязано, че SCK е предложила в писмото от 12 юли 1993 г. до г-н Dubois от ГД IV изменение в тази система, според което тя би признавала други сертификационни системи, които отговарят на условията, установени на основата на европейските стандарти EN 45 011, и които предлагат гаранции, равностойни на тези по нейната собствена система. От това предложено изменение е видно, че в първоначалната си версия сертификационната система на SCK не е предвиждала признаване на такива равностойни системи. В допълнение към това, дори ако, както твърдят ищците, изменението е било просто с цел уточняване на първоначалната версия на член 7, второ тире от правилата за сертифициране, системата на SCK не предвижда никаква разпоредба за признаването на правилата на публичните органи, които предоставят гаранции, равностойни на тези, предоставяни от SCK.

149. От изложените по-горе съображения следва, че Комисията не е допуснала грешка при оценяването, като е установила в точка 23 от оспорваното решение, че сертификационната система на SCK не е била напълно открита (или най-малкото не е била преди 21 октомври 1993 г.) и не е позволявала приемането на равностойни гаранции, предоставяни от други системи. Съответно, забраната за наемане, която е засилила закрития характер на сертификационната система и е имала за последица издигане на значително препятствие пред трети страни на нидерландския пазар, и по-специално на дружества, установени в друга държава-членка (вж. точки 145 – 148 по-горе), на практика представлява ограничаване на конкуренцията по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора. Това заключение не би било различно, ако ищците бяха успели да докажат, че клаузата е необходима за запазване на съгласуваността на сертификационната система на SCK. Фактът, че системата не е открита и че равностойните гаранции, предоставяни от други системи, не се приемат, означава, че самата система е несъвместима с член 85, параграф 1 от Договора, дори и да се докаже, както ищците твърдят, че тя има добавена стойност в сравнение с нидерландското законодателство. Специална клауза в такава система, като клаузата за забрана за наемане от несертифицирани дружества, не става в по-голяма степен съвместима с член 85, параграф 1 от Договора, понеже тя е необходима за запазване на съгласуваността на тази система, тъй като последната по дефиниция е несъвместима с член 85, параграф 1 от Договора.

150. Следователно втората част от това правно основание трябва да бъде отхвърлено.

151. По време на съдебното заседание встъпилите страни са поискали от Съда да се произнесе по законността на изменението на член 7, второ тире от правилата за сертифициране, договорено между основните страни за периода до постановяването на настоящото решение (вж. точка 26 по-горе). Обаче в контекста на иск за отмяна по член 173 от Договора, съдебната власт на Общността се ограничава с преглед на законността на оспорвания акт. В настоящия случай оспорваното решение очевидно не съдържа оценка на новата версия на клаузата, съдържаща забраната за наемане, тъй като правилата за сертифициране са били изменени след датата на решението. По такъв начин искането, направено от встъпилите страни по време на изслушването, надхвърля правомощията, предоставени от Договора на Съда, в случай на икове за отмяна, и съответно трябва да бъде отхвърлено като недопустимо.

Трето правно основание за допускане от страна на Комисията на погрешна оценка, като е установила, че системата от препоръчителни и вътрешни такси има за цел или води до ограничаване на конкуренцията по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора

- Обобщение на аргументите на страните

152. Ищите твърдят, че публикуването на препоръчителните такси и формулирането на вътрешни такси също така не представлява ограничение на конкуренцията по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора, понеже тези ставки са били предназначени да послужат само като помощно средство за конкретни преговори и не са били задължителни. Позицията на пазара следователно би била идентична, ако препоръчителните такси и разчетите на разходите не бяха публикувани. Всеки стопански субект, който е активен на пазара, е бил и ще остане свободен да определя търговската си политика независимо (Решение на Съда от 14 юли 1981 г. по дело *Züchner*, 172/80, *Recueil*, стр. 2021, точка 13). Ищите заявяват, че пазарните такси са били значително по-ниски от препоръчителните такси, публикувани от FNK и са варирали в зависимост от дружеството, клиента и поръчката.

153. Член 3, буква б) от вътрешните правила на FNK, които налагат задължение за събиране на основателни такси под риска от отнемане на членството на основание на член 10 от устава, по никакъв начин не означава, че членовете на FNK са били задължени да събират препоръчителните цени. Освен това не са извършвани индивидуални проверки през всичките години на съществуването на FNK с цел установяване дали са се прилагали основателни такси и на това основание никога не е било отнето членство. Двете съдебни решения, цитирани от Комисията в точка 20 от оспорваното решение са ирелевантни. Решението на Съда от 17 октомври 1972 г. по дело *Vereniging van Cementhandelaren/Комисия* (8/72, *Recueil*, стр. 977) се е отнасяло за прилагане на „препоръчителни“ такси по задължителна система, каквато в случая няма, която е налагала строги санкции в случай на неспазване, като по такъв начин е позволявала на всички участници да предвидят с основателна степен на сигурност каква ценова политика ще бъде следвана от техните конкуренти.

Решението на Съда от 27 януари 1987 г. по дело *Verband der Sachversicherer/Комисия (45/85, , Recueil, стр. 405)* се е отнасяло до положение, където въпросното споразумение е имало за предмет въздействие върху конкуренцията, докато в настоящия случай публикуването на препоръчителни такси и разчети на разходите има съвсем друг предмет.

154. По отношение на вътрешните такси, ищите не отричат, че FNK е изпълнявала съпътстващи секретарски функции във връзка с консултирането по тези цени. Те считат обаче, че участието на FNK във формулирането на вътрешните такси е било толкова незначително, че тя не може да поеме отговорност за това. Доколкото формулирането на вътрешните цени може да Ж бъде приписвано, FNK във всеки случай не е имала никакво влияние върху условията на конкуренция на пазара. Пазарът, който се е характеризирал с феномена за „overnight contracting”, на практика се е развил без каквото и да е външно въздействие по посока на положение, при което страните, които имат редовни търговски отношения, водещи до предоставяне на идентични и реципрочни услуги, установяват предварително цените, на които те могат да се позовават всеки път, когато предоставят услуги. Комисията също така не е доказала, че вътрешните цени са били задължителни.

155. Комисията заявява в отговор, че от съответните разпоредби на вътрешните правила и устава на FNK е видно, че препоръчителните и вътрешните такси са задължителни в резултат на задължението на FNK да събират основателни такси, чието нарушение може да бъде наказано със загуба на членство (член 10, параграф 1, буква г) от устава). Освен това феноменът за „overnight contracting” позволява фактическото използване на препоръчителните такси като референтни цени.

- Съображения на Съда

156. Необходимо е да се установи на първо място дали Комисията е допуснала грешка при оценяване, като е установила, че системата на препоръчителни и вътрешни цени ограничава конкуренцията за целите на член 85, параграф 1 от Договора (буква а) по-долу). След това ще бъде необходимо да се установи, дали FNK е отговорно за нарушението, изтъкнато в буква б) по-долу.

а) Система от препоръчителни и вътрешни такси

157. В оспорваното решение (точки 20 и 21) Комисията на практика застава на гледната точка, че присъединените към FNK дружества са били задължени да се придържат към таксите, предложени от нея. Тя счита, че дори тези такси да бяха целеви цени, те пак биха ограничавали конкуренцията, понеже позволяват да се предвиди с основателна степен на сигурност каква ще бъде ценовата политика на конкурентите.

158. Член 85, параграф 1, буква а) от Договора изрично посочва, че споразумения, решения и съгласувани практики, които „пряко или косвено определят покупни или продажни цени или други условия на търговията” са несъвместими с общия пазар.

159. През разглеждания период членовете на FNK са били задължени по член 3, буква б) от вътрешните правила да налагат „основателни” цени и член 10, параграф 1, буква г) от устава предвижда, че членовете могат да бъдат изключени, ако нарушат вътрешните правила. FNK е потвърдила, че публикуваните препоръчителни такси (приложими към сделки с клиенти) са придали същност на понятието за разумни цени в член 3б) от вътрешните правила (точка 17 от нотификацията на FNK). Трябва да бъде прието, че същото важи и за вътрешните такси (приложими към наемането между членове на FNK), определени в рамките на FNK, обикновено на регионална основа (вж. точка 167 по-долу). Трудно е да се представи, че FNK би приела да сътрудничи при определянето на вътрешни такси, които не са били основателни такси по смисъла на член 3, буква б) от вътрешните правила. Като се вземе предвид факта, че препоръчителните и вътрешните такси са придали същност на понятието за основателни такси, които членовете на FNK са били длъжни да събират по член 3, буква б) от вътрешните правила на FNK, следователно системата от препоръчителни и вътрешни цени на практика е била ценова система, която е задължителна за своите членове.

160. Това заключение също така се подкрепя от факта, че, като самите ищци признават, системата от такси на FNK е била въведена, за да коригира нестабилността на пазара, която е довела до значителен брой предприятия, изпаднали в неплатежоспособност. В допълнение към това, отделите протоколи от заседания, проведени от FNK по региони, подадени до Комисията в отговор на мярката за организиране на процедурата, разпоредена от нея (вж. точка 31 по-горе), подчертават задължителния характер на препоръчителните и вътрешните такси на FNK. Така един от участниците в заседанието на Noord Holland Region на 17 февруари 1981 г. е заявил, „че недостатък на членството във FNK е това, че си задължен да събираш договорена такса” (точка 4 от протокола). Също така е видно от протокола от заседанието на Noord Holland Region от 22 февруари 1982 г. (точка б), неспазването на препоръчителните такси се счита за нарушение на вътрешните правила на FNK. Един от участниците в заседанието е добавил, че „следва да бъде въведена разпоредба за наказване на такива нарушения на правилата с налагане на глоба” (вж., в същия смисъл, протоколът от заседанието на Oost Nederland Region от 16 април 1986 г., точка 3).

161. Въпреки че не е известен случай на налагане на наказание на член за неспазване на договореността за цените, независимо от това спазването на таксите е било наблюдавано. От протоколите на заседанията на FNK по региони е видно, че членовете на FNK са били съгласувани. Например, протоколът от заседанието на West Brabant/Zeeland Region от 8 декември 1980 г. (точка б) регистрира следната размяна след като г-н Van Haarlem не е спазил договорените такси: „Регионът не одобрява действието на г-н Van Haarlem и г-н Van Haarlem признава, че би било желателно това да не се беше случило” (вж. също протокола от заседанието на West Brabant/Zeeland Region от 21 февруари 1980 г., точка 7).

162. Освен това, причината, поради която FNK е подкрепила формулирането на вътрешните такси (вж. точки 196 – 170 по-долу) е била да се осигури спазването на препоръчителните Ж такси от нейните членове. Дружество за наемане на кранове, което значително намалява цените, ще привлече голямо търсене от клиентите и ще бъде задължено да наема допълнителни кранове от своите

конкуренти. Така интересът от определяне на вътрешни такси е следвал от факта, че дружество за наемане на кранове неминуемо ще се съобрази с тези такси, когато определя цената си по отношение на клиент, за да избегне евентуална загуба от наемане на допълнителни кранове (вж., например, протоколът от заседанието на Noord Holland Region от 22 февруари 1982 г., точка 6: „Добре е да има взаимно договорени вътрешни такси, понеже тези такси въпреки всичко ще имат някакво въздействие на таксите, събирани от клиентите. Ако вие на практика знаете, че кран може да бъде нает от друго дружество за наемане на кранове само при определена такса, вие ще сте двойно по-внимателен при предлагането на клиентите на цени, значително по-ниски от тези вътрешни такси” (вж., в същия смисъл, протокола от заседанието на West Brabant/Zeeland Region от 5 октомври 1987 г., точка 4; протокола от заседанието на Oost Nederland Region от 10 октомври 1989 г., точка 6; протокола от заседанието на Midden Nederland Region от 21 февруари 1990 г., точка 4; протокола от заседанието на членовете на FNK, използващи гъсенични кранове от 24 август 1989 г., точка 2). По такъв начин, като се повторят думите, казани от г-н De Blank, директор на FNK, вътрешните такси са имали „образователна функция” (протокол от заседанието на West Brabant/Zeeland Region от 30 май 1988 г., точка 3).

163. Освен това, според документите по делото, системата от такси на FNK е имала за цел увеличаване на пазарните цени. Самата FNK е заявила в нотификацията си, че препоръчителните такси са били по-високи от пазарните цени (точка 18 от нотификацията). Определянето на вътрешните такси на основата на препоръчителни цени е имало само по себе си последици, а именно: увеличение на таксите, събирани при сделки с клиенти (протокол от заседанието на Zuid-Holland Region от 9 октомври 1990 г., точка 7: вътрешните такси имат „възходяща сила по отношение на пазарните цени”; протокол от заседанието на Noord Holland Region от 11 февруари 1987 г., точка 5: „Г-н De Blank констатира, че Noord Region значително е увеличил сътрудничеството по таксите. Първоначално в рамките на групите, а след това съвместно в рамките на три провинции-региона. Това наистина има резултат”; протокол от заседанието на Midden Nederland Region от 28 февруари 1991 г., точка 4; протокол от заседанието на членовете на FNK, използващи гъсенични кранове от 12 ноември 1991 г., точка 3: „Създава се впечатлението, че пазарните цени също така се увеличават поради споразуменията за вътрешните такси”).

164. От изложеното по-горе следва, че системата от препоръчителни и вътрешни такси е била система от наложени цени, която е позволила на членовете на FNK, дори ако някои от тях не винаги са спазвали определените цени, да предвиждат с основателна степен на сигурност ценовата политика, следвана от другите членове на сдружението. В допълнение към това, установено е, че тя е имала за цел увеличаване на пазарните цени. Следователно Комисията правилно е установила, че тази система ограничава конкуренцията за целите на член 85, параграф 1 от Договора (Решения по дело Vereniging van Cementhandelaren/Комисия, точки 19 и 21, и по дело Verband der Sachversicherer/Комисия, точка 41).

б) Отговорност на FNK за определянето на вътрешните такси

165. Ищците изразяват становището, че FNK не е отговорна за определянето на вътрешните такси. Нейната роля в определянето никога не е излизала извън

спомагателни секретарски функции. Те са определяни на местно или регионално равнище.

166. В това отношение следва да бъде отбелязано, че за някои категории кранове, а именно за кранове над 150 тона и гъсенични кранове, вътрешните такси са били определяни на национално равнище. От протокола, представен пред Съда, е видно, че вътрешните такси са били определяни на заседания, на които са присъствали всички членове на FNK, използващи такива кранове (вж. протокола от заседанието на дружествата, използващи гъсенични кранове, от 15 февруари 1979 г., точка 4). Заседанията по принцип са се провеждали в централата на FNK, в присъствието на нейния директор, г-н De Blank, а протоколите са се изготвяли на бланки на FNK.

167. Определянето на вътрешните такси на национално равнище е било по-скоро изключение, отколкото практика. Независимо от това, ръководството на FNK явно би желало вътрешните такси за другите кранове също така да бъдат определяни на национално равнище (вж. протокола от заседанието на Noord Holland Region от 4 септември 1989 г., точка 5: „Ръководството би желало да се постигне единна вътрешна такса за цялата страна”). От практически съображения обаче е било възможно определянето на национални вътрешни такси само за кранове над 150 тона и за гъсенични кранове. Така ръководството на FNK е направило следното заключение: „... броят на дружествата, които използват кранове между 100 и 150 тона, е прекалено голям, за да се постигне споразумение на национално равнище. Поради това ръководството реши, че е необходимо да се изготвят споразумения за тези кранове по региони ...” (протокол от заседанието на West Brabant/Zeeland Region от 15 октомври 1990 г., точка 7; вж. също така протокола от заседанието на дружествата, използващи хидравлични кранове над 150 тона, от 25 септември 1990 г., точка 6, и от 26 ноември 1991 г., точка 6).

168. Следователно самата FNK е решавала дали вътрешната такса да се определя на национално или на регионално равнище.

169. На следващо място, по отношение на участието на FNK в определянето на регионалните вътрешни такси, следва да бъде отбелязано, че според самия устав на FNK, регионите са подразделения на FNK (член 16 от устава), че протоколите на регионалните заседания се изготвят на бланки на FNK и че г-н De Blank, директорът на FNK, е участвал във всички заседания на регионите, за които Съдът е получил протоколи и по време на които са били обсъждани вътрешните такси. В допълнение към това, в редица случаи по време на регионалните заседания г-н De Blank е информирал членовете на съответния регион за вътрешни такси, определени в други региони (вж. например протокола от заседанието на West Brabant/Zeeland Region от 4 март 1991 г., точка 5; протокола от заседанието на Midden Nederland Region от 28 февруари 1991 г., точка 4; протокола от заседанието на Noord Holland Region от 24 септември 1990 г., точка 7; протокола от заседанието на Noord Nederland Region от 26 септември 1988 г., точка 5). По такъв начин тя е играла активна роля при определянето на вътрешните такси в някои региони. В допълнение към това, от протокола от заседанието на Midden Nederland Region от 28 февруари 1991 г. (точка 4) е видно, че циркулярно писмо от FNK, отнасящо се до вътрешни такси, в някои случаи е довело до увеличение на цените.

170. От изложените по-горе заключения следва, че FNK активно е участвала при определянето на вътрешните такси, независимо от това дали те са били определяни за цялата страна или за един регион, или за няколко региона. Макар че FNK, в качеството си на сдружение, не е определяла таксите едностранно, а регистрирала вътрешните такси, договорени между дружествата за наемане на кранове по време на техните заседания (протокол от заседанието на ръководството на FNK от 4 април 1990 г., точка 8), определянето на вътрешни такси в рамките на регион или на национално равнище независимо от това е отговаряло на решимостта на FNK да координира поведението на своите членове на пазара (Решение по дело *Verband der Sachversicherer*/Комисия, точка 32).

171. Съответно, Комисията не е допуснала грешка при оценката, като е установила в член 1 от оспорваното решение, че FNK е отговорна за системата от вътрешни такси.

172. От изложените по-горе съображения следва, че третата част на второто правно основание също така трябва да бъде отхвърлена.

Четвърта част от правното основание за това, че Комисията е допуснала грешка при оценката си на въздействието върху търговията между държавите-членки

- Обобщение от аргументите на страните

173. Ищците твърдят, че практиките, срещу които е изразено недоволство в членове 1 и 3 от оспорваното решение, не са в състояние да засегнат търговията между държавите-членки (Решение на Съда от 25 октомври 1979 г. по дело *Greenwich Film Production*, 22/79, *Recueil*, стр. 3275, точка 11, Решение на Първоинстанционния съд от 24 октомври 1991 г. по дело *Petrofina*/Комисия, T-2/89, *Recueil*, стр. II-1087, точка 222). Според тях, пазарът на наемане на самоходни кранове се ограничава до Нидерландия поради ограничената мобилност и феномена на „overnight contracting”, така че междудържавната търговия не би могла да бъде засегната осезателно (Решение на Съда от 31 май 1979 г. по дело *Hugin*/Комисия, 22/78, *Recueil*, стр. 1869). Фактът, че сред ищците са две предприятия, установени в друга държава-членка, не е достатъчно доказателство, че междудържавната търговия може да бъде засегната с въпросните практики. По-специално, що се отнася до SCK, нейната сертификационна система е отворена за дружества от други държави-членки на недискриминационна основа, при условие че те спазват изискванията на системата. По такъв начин системата чрез своята откритост насърчава чуждестранни дружества да навлизат на нидерландския пазар. Що се отнася до FNK, тя участва само косвено при определянето на вътрешните такси, които се прилагат единствено на местно или регионално равнище. Освен това, тези такси са представлявали интерес само за дружествата, които са ги определили. Следователно те нямат въздействие на междудържавната търговия в сектора на самоходните кранове.

174. Комисията посочва в отговор, че макар и самоходните кранове да могат да бъдат премествани само в радиус от 50 километра, било е напълно възможно търговията между държавите-членки да бъде засегната в белгийските и

германските гранични райони. Фактът, че сред ишците са две белгийски предприятия, доказва, че въпросният пазар не е ограничен само до Нидерландия.

- Съображения на Съда

175. Съгласно установената съдебна практика, за да може споразумение, решение или съгласувана практика да засегне търговията между държавите-членки, трябва да е възможно да се предвиди с достатъчна степен на вероятност на основата на редица правни или фактически фактори, че споразумението, решението или съгласуваната практика може да повлияе, пряко или косвено, действително или потенциално, на модела на търговия между държавите-членки, така че да породи опасност от възможно възпрепятстване на постигането на единен пазар между държавите-членки (вж. Решения на Съда от 29 октомври 1980 г. по съединени дела *Van Landewyck* и др./Комисия, 209/78 - 215/78 и 218/78, *Recueil*, стр. 3125, точка 170, и от 17 юли 1997 г. по дело *Ferriere Nord*/Комисия, C-219/95 P, *Recueil*, стр. I-0000, точка 20).

176. Ишците погрешно твърдят, че междудържавната търговия не може да бъде засегната от практиките, които са предмет на оспорваното решение, само защото в сектора за наемане на самоходни кранове е изключена всякаква търговия между държавите-членки.

177. Безспорно е, че самоходните кранове имат радиус на действие от приблизително 50 километра. Следователно междудържавната търговия може да е развие в граничните региони на Нидерландия. Заключение се подкрепя от факта, че две белгийски предприятия, разположени близо до нидерландската граница, са сред предприятията, които са подали жалба до Комисията срещу SCK и FNK. Би било учудващо тези предприятия да предприемат такава стъпка, ако не разполагаха с възможността да навлязат на нидерландския пазар.

178. Другите неща, на които се позовават ишците, не поставят под съмнение междудържавната търговия, а имат за цел да докажат, че забраната за наемане и системата от препоръчителни и вътрешни такси не биха могли да имат съществено въздействие върху такава търговия.

179. В това отношение следва да се има предвид, че практиките, ограничаващи конкуренцията, които се прилагат на цялата територия на държава-членка, предвид самия им характер, водят до засилване на раздробяването на националните пазари, като по такъв начин задържат икономическото взаимно проникване, което Договорът има за цел да постигне (Решения по дело *Vereniging van Cementhandelaren*/Комисия, посочено по-горе, точка 29, по дело *Remia* и др./Комисия, посочено по-горе, параграф точка 22, и Решение на Първоинстанционния съд от 21 февруари 1995 г. по дело SPO и др./Комисия, T-29/92, *Recueil*, стр. II-289, точка 229).

180. В настоящия случай е безспорно, че забраната на SCK за наемане и препоръчителните такси на FNK се прилагат на цялата територия на Нидерландия. Същото важи и за някои вътрешни такси (вж. точка 166 по-горе). По такъв начин, тези практики, които ограничават конкуренцията (вж. точки 141 - 150 и 157 - 164 по-горе), засягат междудържавната търговия поради самия си

характер. Освен това, SCK е признала в нотификацията си за целите на получаване на отрицателно решение или на освобождаване по член 85, параграф 3 от Договора (вж. точка 7 по-горе), че правилата за сертифициране на дружествата за наемане на кранове биха могли да имат неблагоприятни последици върху търговията между държавите-членки (точка 4.3. от нотификацията).

181. Що се отнася до въпроса дали практиките, посочени в членове 1 и 3 от оспорваното решение са в състояние да имат съществено въздействие на междудържавната търговия, макар че страните не са единни по точния пазарен дял, държан от членовете на FNK и от дружествата, сертифицирани от SCK, самите ищци признават, че през 1991 г., сертифицираните от SCK дружества са имали 37 %, а членовете на FNK - приблизително 40 %, от нидерландския пазар за наемане на самоходни кранове. Дори и пазарният дял на сертифицираните от SCK дружества и на членовете на FNK да е бил „само” 37 % или 40 % от нидерландския пазар, ищите са били достатъчно големи и са имали достатъчна икономическа мощ за своите практики, за които се отнася оспорваното решение (включително забраната за наемане и препоръчителните такси, които са се прилагали на цялата територия на Нидерландия), за да могат да имат значително въздействие на търговията между държавите-членки (Решение на Съда от 1 февруари 1978 г. по дело Miller/Комисия, 19/77, Recueil, стр. 131, точка 10).

182. От изложеното по-горе следва, че четвъртата част на второто правно основание следва да бъде отхвърлена.

183. От всичко изложено по-горе следва, че правното основание, свързано с нарушение на член 85, точка 1, трябва да бъде отхвърлено в неговата цялост.

Трето правно основание: нарушение на член 85, параграф 3 от Договора

Обобщение на аргументите на страните

184. Ищите твърдят алтернативно, че като не е обявила член 85, параграф 1 от Договора за неприложим в настоящия случай, Комисията е нарушила член 85, параграф 3, понеже сертификационната система на SCK, публикуването на препоръчителните такси и на разчетите на разходите и определянето на вътрешни такси са отговаряли на всички изисквания на член 85, параграф 3.

- Отказ на Комисията да освободи забраната на SCK за наемане

185. Ищите твърдят, че тяхната сертификационна система подобрява положението на дружествата за наемане на кранове, тъй като тя помага за изграждането на прозрачен пазар, в които дружествата спазват изисквания за качество, които са по-високи от законовите изисквания. Тази добавена стойност на сертификационната система (вж. точка 128 по-горе), подкрепена с много по-активна политика на наблюдение, отколкото законоустановеното наблюдение, в крайна сметка облагодетелства клиентите. Тъй като клиентите са представени в SCK, видно е също така, че потребителите имат право на справедлив дял от крайната полза. Поради посочените вече причини (вж. точка 126 по-горе), забраната за наемане е единственият начин за гарантиране на функционирането

на сертификационната система при конкретните обстоятелства на въпросния пазар, така че евентуалното ограничение на конкуренцията е необходимо за постигането на целта от прилагане на сертификационна система. Сертификационната система не премахва конкуренцията, а я засилва, тъй като тя позволява засилена конкуренция между сертифицираните дружества при цени и други условия, гарантиращи високо качество при прозрачен пазар, като същевременно не засяга възможността за конкуренция между сертифицираните и несертифицираните дружества.

186. Комисията заявява в отговор, че точка 27 от оспорваното решение показва, че две от четирите условия, посочени в член 85, параграф 3 от Договора, не са били изпълнени. По отношение на условието, изискващо подобряване на производството или разпространението, не е било установено, че сертификационната система има добавена стойност. Във всеки случай, ограниченията, наложени на присъединените дружества, и причинените вреди на неприсъединените дружества ясно надделяват над всички ползи. Комисията счита на практика, че повечето от условията за сертифициране на дружествата за наемане на кранове са законови изисквания, наблюдавани от няколко органа. Тя също така отрича, че функционално SCK следва по-активна политика на наблюдение от тази, следвана от Kebova. По отношение на условието, изискващо налаганите ограничения за постигане на целите на сертификационната система на SCK да бъдат неизбежни, Комисията се позовава на аргументите, изложени в точка 130 по-горе, за да докаже, че забраната за наемане не е била неизбежна.

- Отказ на Комисията да освободи системата от препоръчителни и вътрешни такси

187. Ищците твърдят, че публикуването на препоръчителните такси и на разчетите на разходите също така е съобразено с условията, предвидени в член 85, параграф 3 от Договора. По такъв начин това е признато в практиката на Комисията по вземане на решения (вж. Решение 93/174/ЕИО на Комисията от 24 февруари 1993 г. относно производство по член 85 от Договора за ЕИО (IV/34.494 – Тарифни структури при комбиниран превоз на товари) (ОВ L 73, стр. 38, наричано по-долу „решение 93/174”) и Регламент (ЕИО) № 3932/92 на Комисията от 21 декември 1992 г. относно прилагането на член 85, параграф 3 от Договора към някои категории споразумения, решения и съгласувани практики в застрахователния сектор (ОВ L 398, стр. 7, наричан по-долу „регламент № 3932/92”), че съществуването на тарифна структура допринася за прозрачността на пазара и за икономическия прогрес в съответния сектор, доколкото потребителите могат да правят по-добро сравнение между функциониращите в сектора предприятия. Следователно потребителите получават справедлив дял от тази полза. Такава прозрачност на пазара може да бъде постигната само с публикуването на тези такси, така че причиненото в резултат на това ограничение на конкуренцията е неизбежно. На последно място, публикуването не води до премахване на значителна част от конкуренцията, понеже публикуваните такси не са задължителни, като позволяват на операторите на пазара да се отклоняват от тях, а следователно – да се конкурират помежду си.

188. Вътрешните такси трябва също така да бъдат освободени по член 85, параграф 3 от Договора. Положението на дружествата, наемащи самоходни

кранове, е съпоставимо с това на банките, доколкото те редовно встъпват в двустранни отношения помежду си чрез такова наемане. Тъй като Комисията е обявила неприложимостта на член 85, параграф 1 от Договора към тарифно споразумение, сключено между банки във връзка с услуги, които те предоставят на реципрочна основа (Решение 87/103/ЕИО на Комисията от 12 декември 1986 г. относно производство по член 85 от Договора за ЕИО (IV/31.356 - ABI) (ОВ L 43, стр. 51, наричано по-долу „решение 87/103”), ищите трябва да бъдат третирани по същия начин по отношение на определянето на вътрешните такси. Тези такси подобряват производството и повишават ефективността, понеже те изключват преговори по цените всеки път, когато дружествата за наемане на кранове наемат кран от друго сертифицирано дружество. Това повишение на ефективността също така облагодетелства клиентите, така че справедлив дял от ползите се връща към потребителите. Доколкото тези такси създават ограничения на конкуренцията, ограниченията са неизбежни за постигането на това повишение на ефективността. На последно място, конкуренцията в значителна степен не се премахва, тъй като по която и да е конкретна сделка всяка страна, която е участвала в определянето на вътрешните такси може винаги да определи различна цена или да не сключи сделката.

189. Комисията се позовава на точка 34 от оспорваното решение. Тя добавя, че FNK не може да се позовава на Решение 93/174, понеже специфичните характеристики на онзи случай не са налице в настоящия случай. Препоръчителните такси се отнасят до цялата цена, а не на един или друг елемент от нея, а необходимостта от прозрачност на пазара за наемане на самоходни кранове не е толкова голяма, като при пазара, разглеждан в същото решение. На последно място, FNK не може да се позовава на решението за междубанковите такси, за да докаже, че вътрешните такси са били неизбежни. Положението на дружествата за наемане на самоходни кранове се различава от това на банките в много отношения: банките са принудени да работят в партньорство, понеже те трябва да сътрудничат с банката, избрана от техния клиент да извърши сделка, докато дружествата за наемане на самоходни кранове сами избират своите подизпълнители; банките са изправени пред голям брой много по-значими сделки; на последно място, вътрешните такси са свързани с препоръчителните цени, приложими към клиентите, докато Комисията в Решение 87/103 не е разрешила на банките съгласувани мерки от страна на банките по отношение на таксите, събирани от техните клиенти.

Съображения на Съда

190. Установена съдебна практика е, че прегледът, извършван от Съда, на сложни икономически оценки, направени от Комисията при упражняването от нейна страна на дискреционната власт, възложена Ж по силата на член 85, параграф 3 от Договора, по отношение на едно от четирите условия, предвидени в тази разпоредба, по необходимост се ограничава до проверка на това, дали процесуалните правила и правилата за мотивиране са били спазени, дали фактите са били изложени точно и дали не е налице очевидна грешка на оценката или злоупотреба с власт (Решение на Съда от 17 ноември 1987 г. по съединени дела ВАТ и Reynolds/Комисия, 142/84 и 156/84, Recueil, стр. 4487, точка 62, Решения на Първоинстанционния съд по дело СВ и Europa/Комисия, посочено по-горе,

точка 109, от 15 юли 1994 г. по дело *Matra Hachette/Комисия*, T-17/93, *Recueil*, стр. II-595, точка 104, и по дело *SPO* и др./Комисия, посочено по-горе, точка 288).

191. В настоящия случай отказът на Комисията да освободи правилата и уставите на FNK и SCK съответно се основава на заключението, че не са изпълнени две от четирите условия, предвидени в член 85, параграф 3 от Договора. Тъй като четирите условия за получаване на освобождаване по член 85, параграф 3 от Договора са кумулативни (Решение на Съда от 17 януари 1984 г. по съединени дела *VBVB* и *VBVB/Комисия*, 43/82 и 63/82, *Recueil*, стр. 19, точка 61, и Решение по дело *SPO* и др./Комисия, посочено по-горе, точка 267), Комисията на практика не е била длъжна да разгледа всяко едно от тях.

- Отказът на Комисията да освободи забраната на SCK за наемане

192. От точка 37 от оспорваното решение е видно, че Комисията е отхвърлила искането за освобождаване на сертификационната система на SCK, и по-специално забраната за наемане, след като е установила, че първото и третото условие на член 85, параграф 3 от Договора не са били изпълнени. Тя е преценила, че сертификационната система на SCK не осигурява действителна добавена стойност нито по същество, нито функционално, в сравнение със законовите изисквания. Съответно, системата не допринася за подобряване на производството или за насърчаване на техническия или икономическия прогрес (първото условие на член 85, параграф 3 от Договора). Освен това, дори и сертификационната система да е имала някакви ползи, които да надделеят над причинените вреди на несертифицираните дружества, забраната за наемане не е била неизбежна за функционирането на тази система (третото условие на член 85, параграф 3).

193. Ищците считат, че Комисията е нарушила член 85, параграф 3. Според тях, сертификационната система на SCK е имала достатъчна добавена стойност, за да оправдае твърдяното ограничение на конкуренцията в резултат на забраната за наемане. На първо място, SCK следва по-активна политика за наблюдение по отношение на законовите изисквания, отколкото *Kebo*, публичният орган, който отговаря за инспектирането на крановете в Нидерландия, и, на второ място, сертификационната система на SCK налага изисквания, които са свързани както с технически въпроси, така и с управлението на дружествата, което надхвърля законовите изисквания.

194. Първо, по отношение на твърденията за по-ефективно наблюдение на законовите изисквания, извършвани от SCK (изтъкнатата функционална добавена стойност), следва да се има предвид, че по принцип публичните органи, а не частни органи са длъжни да осигуряват спазването на законови изисквания (Решение на Първоинстанционния съд от 12 декември 1991 г. по дело *Hilti/Комисия*, T-30/89, *Recueil*, стр. II-1439, точка 118). Изключение от това правило може да бъде разрешено, когато публичните органи доброволно решат да поверят наблюдението на спазването на законовите изисквания на частен орган. В настоящия случай обаче SCK е изградила система за наблюдение, паралелна на наблюдението, извършвано от публичните власти, без да има прехвърляне на SCK на правомощия за наблюдение, упражнявани от публични власти. В допълнение към това, твърдението в точка 37, алинея 2 от оспорваното

решение, че „дружествата, които не участват в сертификационната система на SCK, също така могат да докажат, че те спазват законовите изисквания”, не е сериозно оспорено от ищците. По такъв начин, не е доказано, че е имало пропуски в наблюдението на законовите изисквания, извършвано от публичните органи, което да е наложило създаването на частна система за наблюдение. Дори и да беше доказано, че наблюдението на законовите изисквания, извършвано от SCK, е по ефективно от това, извършвано от нидерландските публични органи, ищците въпреки това по никакъв начин не са доказали, че законоустановената система за наблюдение е била недостатъчна. Следва да бъде отбелязано, че SCK, която е учредена през 1985 г., не е включила клауза, предвиждаща забрана за наемане, в своите правила за сертифициране преди 1 януари 1991 г. В отговор на въпрос на Съда, съветникът на ищците е признал, че преди да бъде въведена забраната за наемане, не е имало нито едно оплакване до SCK от страна на клиентите по отношение на използването от сертифицирано дружество на кранове – които по необходимост са били инспектирани само от публичните органи – наети от несертифицирани дружества. По такъв начин, Комисията е била в правото си да прецени, че „ограниченията, наложени на присъединените дружества и причинените вреди на неприсъединените дружества явно надхвърлят всякакви ползи, изтъкнати от SCK” (точка 37, алинея 2 от оспорваното решение). Съответно, оценката на Комисията в смисъл, че твърдяната добавена стойност по отношение на сертификационната система не отговаря на първото условие на член 85, параграф 3 от Договора, във всеки случай не е опорочена от очевидна грешка.

195. На следващо място, изтъкнатата добавена стойност по същество по отношение на сертификационната система на SCK и тази, за която се твърди, че е в резултат от налагането на въпросната система, свързана както с технически въпроси, така и с управлението на дружествата, което надхвърля законовите изисквания, Комисията е установила в оспорваното решение: „Не е установено, че сертификационната система на SCK осигурява действителна добавена стойност над приложимите законови норми. Изискванията, наложени на присъединените дружества на практика са идентични на законовите ...” (точка 37, алинея 1). Така Комисията е заявила, че мнозинството от изискванията за безопасност, наложени от SCK, вече са били наложени от нидерландското законодателство. Същото се отнася за „повечето от изискванията, които не са свързани с безопасността, които са наложени от SCK, като например тези, свързани с плащането на данъци и социално-осигурителни вноски, регистрация в Търговската палата, осигуряване на трети страни, кредитоспособност и прилагане на колективни трудови договори” (точка 37, алинея 3). Комисията добавя, че „SCK надхвърля закона, като налага изисквания, свързани с начина на извършване на стопанската дейност, но това само по себе си е недостатъчно, за да оправдае наложените ограничения на конкуренцията (точка 37, алинея 3 in fine).

196. Законността на решението за отказ за освобождаване трябва да бъде оценено в светлината на въпросите, на които се позовават страните в нотификацията, прецизирани в хода на административното производство (вж., например, Решение на Съда от 17 януари 1995 г. по дело Publishers Association/Комисия, C-360/92 P, Recueil, стр. I-23, точки 39, 40 и 41).

197. В своята нотификация SCK обяснява, че сертификационната система е наложила три вида задължения на дружествата: първо, изисквания, отнасящи се до самоходните кранове; второ, общи изисквания, отнасящи се до дружеството, и трето, изисквания, отнасящи се до персонала на дружеството.

198. По отношение на първата група изисквания, които отговарят на „изискванията за безопасност”, посочени в оспорваното решение, SCK изрично посочва в своята нотификация, че тези задължения „се прилагат също така по силата на националното законодателство” (точка 26 от нотификацията). Тя добавя, че същото важи и за изискванията, отнасящи се до персонала на дружеството. Тя обяснява: „... по въпроса са ... изисквания, които вече са наложени със закон. SCK цели просто да гарантира, че сертифицираните дружества могат да докажат спазването от тяхна страна на тези законови изисквания” (точка 28 от нотификацията).

199. Що се отнася до общите задължения, отнасящи се до дружеството, SCK обяснява в своята нотификация: „(те) са свързани с данъчни изисквания, осигурителни изисквания и платежоспособност. Тук също така изискванията до голяма степен са наложени на дружествата от националното законодателство, като сертифицирането осигурява допълнителна гаранция, че тези законови изисквания са действително спазени. Това се отнася по-специално до изискванията, свързани с плащането на данъци и с регистрацията в Търговската палата, и със задължението за застраховане” (точка 27 от нотификацията). В своята нотификация SCK упоменава само три изисквания, които не са законови, за сертифицираните дружества: изискване за платежоспособност и минимална ликвидност, задължение (понастоящем отменено) за прилагане на общите условия на FNK и задължение за застраховане на трети страни.

200. По отношение на изтъкнатата добавена стойност на въпросната сертификационна система, SCK се е концентрирала в своята нотификация повече върху необходимостта от засилено наблюдение на съществуващите законови изисквания (функционална добавена стойност), отколкото на добавената стойност по същество. По отношение на добавената стойност по същество, Комисията точно е разгледала в оспорваното решение (вж. точка 195 по-горе) аргумента, представен от SCK в нейната нотификация (вж. точки 198 и 199 по-горе), а именно изискванията, наложени от нейната сертификационна система, приблизително съответстват на действащите законови изисквания. По принцип, такова заключение би било достатъчно за да се отхвърли правното основание, че Комисията е допуснала очевидна грешка при оценяването, като е установила, че сертификационната система на SCK не осигурява действителна добавена стойност по същество в сравнение със законовите изисквания.

201. В хода на административното производство обаче ищците са придали по-голяма тежест на изтъкнатата добавена стойност по същество на системата. Така в своя отговор на изложението на възраженията от 16 декември 1992 г. те са заявили, като са се позовали на таблица, съставляваща приложение 3 към същия отговор, че сертификационната система е наложила редица изисквания към безопасността и изпълнението, които не се съдържат в нидерландското законодателство (точка 9 от отговора). В своя отговор на изложението на възраженията от 21 октомври 1994 г. те са се позовали на същата таблица, за да

докажат наличието на добавена стойност по същество (точка 32 от отговора, приложение 19 към исковата молба). Тази таблица изброява условия, наложени от сертификационната система и указва дали всяко едно от тях е законово или не е предвидено в закон. Подобно обяснение е изложено в точки 101 – 118 от исковата молба до Съда.

202. В действителност е трудно да се съгласува аргументът, представен от ищите в техните отговори на изложенията на възраженията и в исковата молба до Съда, с описанието на изискванията на сертификационната система, дадено от SCK в нейната нотификация (точки 26, 27 и 28 от нотификацията; вж. точки 198 и 199 по-горе). Добавената стойност на сертификационна система не произлиза само по силата на факта, че тя налага задължения, които не са предвидени в закон. Сертификационната система на SCK би могла да има действителна добавена стойност, само ако наложените с нея условия бяха подходящи за постигането на следваната цел, която е да се гарантира увеличена безопасност на клиентите (вж. в това отношение точки 80 -87 от исковата молба). Ищите не са успели да обяснят защо и в каква степен условията, които не са предвидени в закон, са били подходящи за постигането на следваната цел. Следователно, като са се концентрирали по време на административната процедура и в своя отговор единствено на доказването, че част от изискванията на сертификационната система не са установени със закон, като са предполагали, че по такъв начин системата осигурява добавена стойност по същество, те не са успели да докажат, че Комисията е допуснала очевидна грешка при оценяването, като е установила, на първо място, че „не е установено сертификационната система на SCK да осигурява действителна добавена стойност над приложимите законови изисквания” (точка 37, алинея 1) и, на второ място, че малкото наложени условия, които не са предвидени в закон, не са достатъчни „да оправдаят наложените ограничения на конкуренцията” (параграф 37, алинея 3, последната част от нея).

203. Следователно ищите не са доказали, че оценката на Комисията в смисъл, че сертификационната система на SCK и свързаната с нея забрана за наемане не спазват първото от четирите условия, изложени в член 85, параграф 3 от Договора, е опорочена от очевидна грешка (вж., например, Решение по дело Van Landewyck и др./Комисия, посочено по-горе, точка 185). Тъй като четирите условия за предоставяне на освобождаване по член 85, параграф 3 от Договора са кумулативни, не е необходимо да се разглежда дали Комисията е допуснала очевидна грешка при оценяването си на въпроса дали забраната за наемане е била неизбежна за сертификационната система на SCK (вж., например, Определение на Съда от 25 март 1996 г. по дело SPO и др./Комисия, C-137/95 P, Recueil, стр. I-1611, точка 48, и Решение по дело СВ и Еуропау/Комисия, посочено по-горе, точки 110 и 115).

204. Съответно, правното основание за нарушение на член 85, параграф 3 от Договора следва да бъде отхвърлено по отношение на забраната за наемане.

- Отказ на Комисията да освободи системата от препоръчителни и вътрешни такси

205. Комисията основава своя отказ да освободи системата от препоръчителни и вътрешни такси на FNK на заключението, че не са изпълнени първите две

условия на член 85, параграф 3 от Договора. Така в точка 34 от оспорваното решение тя е посочила: „не е установено, че задължението за прилагане на „основателни” такси, независимо от твърдяната цел за повишаване на прозрачността на пазара, допринася за подобряване на бизнеса за наемане на кранове, и че потребителите, в настоящия случай дружествата, които наемат кранове, се ползват с по-голям дял от постигнатите ползи. Обратно на това, според независимо секторно изследване ..., прилаганите препоръчителни и вътрешни такси, които са били определени от FNK с цел посочване на същността на „основателните” такси, са били като цяло над пазарните цени. Авторите на изследването обясняват това частично с факта, че „на пазара всеки трябва да се справя с конкуренцията”.

206. Установена съдебна практика е, че когато се иска освобождаване по член 85, параграф 3 от Договора, нотифициращите предприятия са тези, които трябва да представят на Комисията доказателства, че четирите условия, предвидени в тази разпоредба, са изпълнени (Решения по дело VBVB и VBVB/Комисия, посочено по-горе, точка 52, и по дело Matra Nachette/Комисия, посочено по-горе, точка 104).

207. По отношение, на първо място, на вътрешните такси, в раздела на нотификацията си, свързана с член 85 от Договора, FNK е заявила единствено, че тези такси не премахват конкуренцията (точка 35 от нотификацията). Също така, в своите отговори на изложението на възраженията от 16 декември 1992 г. и 21 октомври 1994 г., ищците не са добавили нови доказателства, които да позволят оценяването на вътрешните такси по отношение на член 85, параграф 3. Докато ищците са възприели по време на административната процедура подход, който е отговарял напълно на техния анализ в смисъл, че FNK няма нищо общо с определянето на вътрешните такси (точка 19 от нотификацията на FNK, те не са представили пред Комисията никакво доказателство в подкрепа на това, че първите три условия на член 85, параграф 3 са били изпълнени по отношение на системата от вътрешни такси. Следователно те не могат да твърдят, че Комисията е допуснала очевидна грешка при оценяването, като е установила, че „не беше установено” (точка 34 от оспорваното решение), че системата от вътрешни такси изпълнява първите две условия на член 85, параграф 3.

208. Що се отнася до препоръчителните такси на FNK, ищците са заявили в производството пред Съда, че такава система повишава прозрачността на пазара. Ползвателите, т.е. клиентите на техните членове, са облагодетелствани от прозрачността, която им позволява да правят сравнения между конкурентни оферти. Ищците считат, че другите две условия в член 85, параграф 3 също така са изпълнени, тъй като ограниченията на конкуренцията са неизбежни за постигането на тези цели и няма премахване на значителна част от конкуренцията.

209. Въпреки че FNK не се е опитала в нотификацията си да обоснове предоставянето на освобождаване чрез твърдения за подобряване на прозрачността на пазара, ищците независимо от това са използвали този аргумент в административната процедура, и по-специално в своя отговор на изложението на възраженията от 21 октомври 1994 г. (точка 28 от същия отговор).

210. Повишаване на прозрачността на пазара е факт, присъщ на всяка система от препоръчителни такси, определени и публикувани от сдружение, което представлява значителен дял от функциониращите предприятия на даден пазар. Съответно, показването на повишаване на прозрачността на пазара, свързана със система на препоръчителни такси, не е достатъчно доказателство, че е изпълнено първото условие на член 85, параграф 3. Освен това линията на аргументиране на ищите и оценката на Комисията на препоръчителните такси в точка 34 от оспорваното решение се развиват в различни плоскости. Комисията никога не е твърдяла, че системата от препоръчителни такси не повишава прозрачността на пазара. Тя просто е преценила, че „независимо от предполагаемата цел за повишаване на прозрачността на пазара”, първите две условия на член 85, параграф 3 не са изпълнени. В оспорваното решение тя правилно е преценила, че членовете на FNK са били задължени да се придържат към препоръчителните такси (вж. точки 159 -164 по-горе), понеже тези такси са дали материален израз на понятието за основателна такса, която членовете на FNK са били длъжни да събират по член 3, буква б) от вътрешните Ж правила (точка 20 от оспорваното решение). В допълнение към това, безспорно е, че тези две такси са били в действителност по-високи от пазарните цени (точка 34 от оспорваното решение и точка 18 от нотификацията на FNK).

211. Следователно, след като Комисията е установила, че таксите на FNK са били задължителни и освен това по-високи от пазарните цени, е постановила в точка 34 от оспорваното решение, че дори и системата да е повишила прозрачността – въпрос, по който тя не е била длъжна да се произнася – евентуалните ползи на системата, а именно повишената прозрачност на пазара, не биха могли да надделят на вредата на конкуренцията, свързана със задължителните цени, и по-специално с безспорната вреда в резултат на целта на системата за повишаване на цените в сравнение с пазарните цени. Съответно, ищите, които в своята искова молба са заявили само, че ползата от системата от препоръчителните цени е била това, че тя повишава прозрачността на пазара, не доказва, че Комисията е извършила очевидна грешка при оценката, като е установила, че „независимо от предполагаемата цел за повишаване на прозрачността на пазара”, първите две условия на член 85, параграф 3 от Договора не са изпълнени.

212. От изложеното по-горе следва, че третото правно основание за нарушение на член 85, параграф 3 от Договора, трябва да бъде отхвърлено в неговата цялост.

Четвърто правно основание: нарушение на правата на защита

Обобщение на аргументите на страните

213. Това правно основание се състои от три части.

214. В първата част, ищите твърдят, че Комисията не е изпълнила изискването, наложено с член 6 от Европейската конвенция за правата на човека, за постановяване на решение в разумен срок. Те твърдят, че Комисията съзнателно е причинила административната процедура да продължи дълго, тъй като е признала, че тя не е разглеждала делото за приоритетно, понеже то е било висящо пред нидерландския съд и понеже нарушенията са били прекратени след постановяването от страна на Arrondissementsrechtbank, Utrecht, на неговото

разпореждане от 11 февруари 1992 г. Това състояние на нещата се е променило едва след постановяването от страна на *Gerechtshof*, Амстердам, на Решението му от 9 февруари 1992 г., което е позволило на *SCK* да въведе отново забраната за наемане. Ищците посочват също така, че в хода на административната процедура Комисията им е изпратила две изложения на възраженията. Второто изложение, изпратено 22 месеца след първото, не е съдържало каквато и да е промяна на оценката на фактите и на прилагането на закона към тези факти от страна на Комисията. Такава мудност в процеса на вземане на решения, когато ищците са подчертали неотложността на въпроса през м. октомври 1994 г., като са се отказали от своето право на изслушване, представлява сериозно процесуално нарушение.

215. Във втората част на правното основание ищците твърдят, че Комисията е нарушила същия член от Европейската конвенция по правата на човека, като е приела решение по член 15, параграф 6 от Регламент № 17, без да проведе устно изслушване.

216. На последно място, в третата част на правното основание те твърдят, че Комисията е нарушила техните права на защита, като им е отказала да проучат преписката (вж. точка 24 по-горе). Комисията не може да твърди, че те са се отказали от правото си на достъп до преписката, понеже не са поискали това преди да отговорят на изложението на възраженията (вж. 12-тия доклад за политиката в областта на конкуренцията). Освен това, позицията на Комисията е неоснователна, тъй като тя лишава засегнатата страна от възможността да подготви своята защита по най-добрия начин, когато решението на Комисията се преглежда от Съда, без да става ясно какъв интерес на Комисията се обслужва с това. На последно място, ищците не искат достъп само до „преписката”, но също така и до вътрешните меморандуми, разменени по това дело между ГД III и ГД IV от 18 ноември 1993 г. до 27 септември 1994 г. (вж. точка 28 по-горе). Въпреки че по принцип такива меморандуми не са отворени за проверка, ищците твърдят, че е оправдано изключение, тъй като тези меморандуми биха позволили да се установи дали в настоящия случай е имало злоупотреба с власт (становище на съдия *Vesterdorf*, в качеството си на генерален адвокат по Решение на Първоинстанционния съд от 24 октомври 1991 г. по дело *Rhône-Poulenc/Комисия*, T-1/89, *Rescueil*, стр. II-867, 869 и 891).

217. В отговор на първата част на правното основание, Комисията се позовава на защитата си по дело T-213/95. По отношение на втората част на правното основание, нейният отговор е това, че не съществува законодателство, което да изисква устно изслушване на засегнатите предприятия или сдружения, когато няма специфични обстоятелства, което да указват на това, че в настоящия случай правата на защита на практика биха могли да бъдат спазени само чрез изслушване, във всеки случай тя не е била длъжна да търси гледната точка на ищците по време на изслушване, като преди това е потърсила тази гледна точка в писмен вид. Що се отнася до третата част на правното основание, тя посочва, че съгласно съдебната практика, целта на предоставянето на достъп до преписки по дела в областта на конкуренцията е да се позволи на адресатите на изложенията на възраженията да проучат доказателствата в преписката на Комисията, за да могат ефективно да изразят своите становища по заключенията, до които е достигнала Комисията в своето изложение на възраженията на основата на тези

доказателства (вж. Решение на Първоинстанционния съд от 29 юни 1995 г. по дело Solvay/Комисия, T-30/91, Recueil, стр. II-1775, точка 59). Тъй като ищците не са се възползвали от възможността да проучат преписката на Комисията след получаването на изложението на възраженията, вече няма причина да им бъде позволено да видят преписката на последващ етап на процедурата и категорично не след приемането на оспорваното решение.

Съображения на Съда

218. Ищците вече са представили по дело T-213/95 първата част на настоящото правно основание за неспазване на изискването, наложено от член 6 от Европейската конвенция за правата на човека, за постановяване на решение в разумен срок. Тази част на правното основание трябва да бъде отхвърлена на основанията, изложени в точки 53 – 70 по-горе.

219. Що се отнася до втората част, в смисъл, че ищците е следвало да бъдат изслушани преди Комисията да приеме решението си от 13 април 1994 г. по член 15, параграф 6 от Регламент № 17, следва да бъде отбелязано, че дори и правото на Общността да е изисквало от Комисията да проведе устно изслушване на страните преди приемането на такова решение, неспазването на такова задължение би засегнало законността на само решението на Комисията от 13 април 1994 г., но не и това на оспорваното решение, като само законността на последното се разглежда по настоящото дело. Безспорно е, че в отговора си на изложението на възраженията от 21 октомври 1994 г. ищците са се отказали от своето право на изслушване преди приемането на оспорваното решение. Следователно втората част от правното основание също така следва да бъде отхвърлена.

220. По отношение на последната част от правното основание, в смисъл, че Комисията е отказала на ищците достъп до преписката, следва да бъде отбелязано, че те не са поискали достъп до нея преди оспорваното решение да бъде прието. Следователно законността на оспорваното решение не може при никакви обстоятелства да бъде засегната от отказа на Комисията да предостави поискания достъп (вж. Решение на Първоинстанционния съд от 6 април 1995 г. по дело Baustahlgewebe/Комисия, T-145/89, Recueil, стр. II-987, точка 30). Още повече, ищците не са представили никакви доказателства в подкрепа на това, че преписката би могла да съдържа информация, която да ги оневинява. Те също така не твърдят, че не са имали достъп до всички документни доказателства срещу тях. Те също така не твърдят по отношение на размяната на становища между ГД III и ГД IV, че тези вътрешни меморандуми, които по принцип не са достъпни за трети страни (Решение на Първоинстанционния съд от 17 декември 1991 г. по дело Hercules Chemicals/Комисия, T-7/89, Recueil, стр. II-1711, точка 54, и Решение на Съда на Европейските общности от 6 април 1995 г. по дело BPB Industries и British Gypsum/Комисия, C-310/93 P, Recueil, стр. I-865, точка 25), биха могли да ги оневинят. Те твърдят, че тези меморандуми биха помогнали да се установи дали не е имало злоупотреба с власт в настоящия случай. В своята искова молба, те дори не са сметнали за нужно да изложат правно основание, основано на злоупотреба с власт, за да докажат незаконността на оспорваното решение.

221. Съответно, третата част от правното основание трябва също така да бъде отхвърлена.

222. По същите съображения, искането на ищите от 9 юли 1996 г. за предприемане на мерки за разследване или на мерки за образуване на производство (вж. точка 28 по-горе) не може да бъде уважено.

223. Следователно четвъртото правно основание за нарушение на правата на защита трябва да бъде отхвърлено в неговата цялост.

Пето правно основание: нарушение на член 190 от Договора

Обобщение на аргументите на страните

224. Ищите твърдят, че Комисията е нарушила член 190 от Договора. В настоящия случай тя е имала задължението да даде пълно изложение на мотивите, понеже тя е била изправена за първи път пред въпроса дали сертификационна система спазва правилата за конкуренцията на Общността. Тя също така не е взела предвид коментарите, направени от ищите в хода на административното производство. Ищите считат по-специално, че мотивите на Комисията са неадекватни по следните въпроси: класифицирането на SCK като предприятие по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора и заключението, че практиките на SCK и FNK, които са били разследвани, ограничават търговията между държавите-членки.

225. Комисията не е дала конкретен отговор на това правно основание.

Съображения на Съда

226. Според установената съдебна практика, целта на изложението на мотивите, на които се основава индивидуално решение, е предоставянето на засегнатото лице на достатъчна информация, която да му позволи да прецени дали решението е основателно, или съдържа пороци, които могат да позволят оспорването на неговата законност, както и да позволи на съдебната власт на Общността да извърши преглед на законността на решението. Обхватът на това задължение зависи от характера на въпросната мярка и от контекста, в който тя се приема (вж., по-специално Решение на Съда от 14 февруари 1990 г. по дело *Delacre* и др./Комисия, С-350/88, Recueil, стр. I-395, точка 15, и Решение на Първоинстанционния съд от 12 юни 1997 г. по дело *Tiercé Ladbroke*/Комисия, T-504/93, Recueil, стр. II-923, точка 149). Съответно, Комисията трябва да обясни своите мотиви, когато тя приема решение, което отива по-далече, отколкото предишните Ж решения (Решение на Съда от 26 ноември 1975 г. по дело *Parier Peints*/Комисия, 73/74, Recueil, стр. 1491, точка 31).

227. По отношение, на първо място, на твърденията за необходимост от по-пълно изложение на мотивите в настоящото дело, трябва да бъде отбелязано, че макар и Комисията да се е произнесла в диспозитива на оспорваното решение само по забраната за наемане и системата от препоръчителни и вътрешни такси, независимо от това тя е изложила критерии, които трябва да бъдат изпълнени от сертификационна система – откритост, независимост, прозрачност и приемане на

равностойни гаранции, предоставяни от други системи – за да се счита такава система за съвместима с член 85, параграф 1 от Договора (точка 23 от оспорваното решение). Ищците не могат да твърдят във връзка с нарушенията, посочени в диспозитива на оспорваното решение (забраната за наемане и системата от препоръчителни и вътрешни такси), че решението отива значително по-далече от предишните решения на Комисията. Във всеки случай, Комисията е обяснила подробно в оспорваното решение защо системата от препоръчителни и вътрешни такси и забраната за наемане съставляват нарушения на член 85, параграф 1 от Договора (точки 20 – 31 от оспорваното решение) и защо тези практики не могат да бъдат освободени по член 85, параграф 3 от Договора (точки 32 - 39). Тя също така е дала достатъчно обяснение на мотивите, поради които тя счита SCK за предприятие по смисъла на член 85, параграф 1 (точка 17).

228. Що се отнася до аргумента, че Комисията е следвало да отчете коментарите, направени от ищците в хода на административната процедура, следва да бъде посочено, че макар и Комисията да е задължена по член 190 от Договора да излага обстоятелствата, обосноваващи приемането на решение и правните съображения, които са я подтикнали да приеме това решение, тази разпоредба не изисква от Комисията да обсъжда всички фактически и правни обстоятелства, които са били повдигнати в хода на административната процедура (Решения по дело ВАТ и Reynolds/Комисия, посочено по-горе, точка 72, и по дело Tiercé Landbroke/Комисия, посочено по-горе, точка 149). В допълнение към това, от нито един документ по делото не е видно Комисията да не е взела предвид основен въпрос, повдигнат в хода на административната процедура (вж. Решение по дело Publishers Association/Комисия, посочено по-горе, точки 41 и 42).

229. Съответно правното основание за нарушение на член 190 от Договора е необосновано.

230. От всичко изложено по-горе следва, че искът за отмяна на оспорваното решение трябва да бъде отхвърлен.

3. Съпътстващи искове за отмяна или намаляване на глобите

231. Ищците представят три правни твърдения в подкрепа на своите съпътстващи искове за отмяна или намаляване на глобите. С първото се твърди нарушение на член 15, параграф 2 от Регламент № 17, с второто – нарушение на принципа на пропорционалност и с третото – нарушение на член 190 от Договора.

Първо правно основание: нарушение на член 15, параграф 2 от Регламент № 17

Обобщение на аргументите на страните

232. Ищците твърдят, че налагането на глоби е необосновано. Според тях, заключението в точка 44 от оспорваното решение, че „FNK и SCK не може да не са били наясно с факта, че противоправното поведение е служило за ограничаване на конкуренцията, или във всеки случай е довело до това” е неточно.

233. Не може да се счита, че ССК е била наясно с предмета или, във всеки случай, с антиконкурентните последици от забраната за наемане, понеже, на първо място, Raad voor de Certificatie е признал, че тази забрана е представлявала единствения начин за запазване на съгласуваността на сертификационната система, и, на второ място, че самата Комисия е признала в защитата си по дело T-213/95 сложността на същото дело, както концептуално, така и по отношение на политиката в областта на конкуренцията. Във всеки случай, Комисията преди това е приемала, че фактът, че дотогава тя не се е произнасяла по конкретен вид нарушение, е достатъчно основание да не бъдат налагани глоби (Решение 88/501/ЕИО на Комисията от 26 юли 1988 г. относно производство по членове 85 и 86 от Договора за ЕИО (IV/31.043 - Tetra Pak I (BTG licence) (OB L 272, стр. 27, наричано по-долу „решение 88/501“)).

234. По отношение на препоръчителните такси на FNK, ищците се позовават на член 5 от Регламент (ЕИО) № 4087/88 на Комисията от 30 ноември 1988 г. относно прилагането на член 85, параграф 3 от Договора към определени категории споразумения за франчайзинг (OB L 359, стр. 46), на член 1, параграф 1 от Регламент (ЕИО) № 1534/91 на Съвета от 31 май 1991 г. относно прилагането на член 85, параграф 3 от Договора към определени категории споразумения, решения и съгласувани практики в застрахователния сектор (OB L 143, стр. 1), а и на решението на Съда на Европейските общности от 28 февруари 1986 г. по дело Pronuptia (161/84, Recueil, стр. 353), според които само по себе си прилагането на препоръчителни такси, които нямат задължителен характер, не се счита за противоречащо на правото на Общността. Доколкото FNK може да бъде призната за отговорна за определянето на вътрешните такси, тя основателно не е била наясно, че тази практика съставлява нарушение на член 85, параграф 1 от Договора, тъй като Комисията вече е била одобрила в два случая идентични уредби на вътрешни такси в банковия сектор (Решение 87/103 и Решение 89/512/ЕИО на Комисията от 19 юли 1989 г. относно производство по член 85 от Договора за ЕИО (IV/31.499 - Нидерландски банки) (OB L 253, стр. 1).

235. Комисията посочва, че съгласно установената съдебна практика, не е необходимо предприятието да е било наясно, че нарушава член 85, за да се счита нарушението за умишлено. Достатъчно е това, то да е било наясно, че оспорваното поведение има за цел ограничаване на конкуренцията (Решение на Съда от 11 юли 1989 г. по дело 246/86, Velasco и др./Комисия, Recueil, стр. 2117, точка 41). Такова е положението в случая с ищците. FNK не може да се позовава на решението по делото Pronuptia, на Регламенти № 4087/88 или 1534/91, или на предишните решения на Комисията в банковия сектор, понеже те са се отнасяли за уредба за незадължително събиране на такси, докато в настоящия случай препоръчителните и вътрешните такси са били задължителни и са се прилагали към клиентите.

Съображения на Съда

236. Съгласно установената съдебна практика, нарушенията на конкурентното право, които подлежат на санкциониране, са тези, които са извършени умишлено или по небрежност, като е достатъчно страната, извършила въпросния акт, да е трябвало да знае, че нейното поведение би довело до ограничаване на конкуренцията (вж. Решение на Първоинстанционния съд от 7 юли 1994 г. по

дело Dunlop Slazenger/Комисия, T-43/92, Recueil, стр. II-441, точка 142, и посочената съдебна практика).

237. Аргументите на SCK в смисъл, че тя не е била наясно с това, че забраната за наемане съставлява ограничение на конкуренцията, не могат да бъдат приети. На първо място, в преписката няма документ, в който Raad voor de Certificatie да е посочил, че забраната за наемане представлява единствения начин за спазване на условието по отношение на съгласуваността на сертификационната система в точка 2.5 от неговите акредитационни критерии. В заключителния му доклад от 22 април 1992 г., на който се позовават ищците, се посочва само, че SCK вече не спазва тази точка, като е отменила забраната за наемане след временното разпореждане на националния съд, без да бъде предвидено алтернативно решение („SCK, като е изпълнила решението на съда, е отменила въпросната разпоредба (забраната за наемане), но все още не предоставила друга разпоредба за изпълнение на главната цел, а именно, когато се използват кранове на други дружества, да няма съмнение, че тези кранове също така спазват изискванията. По такъв начин SCK нарушава условието, предвидено в точка 2.5 от акредитационните критерии”).

238. Също така, на второ място, признаването от страна на Комисията на сложността на делото не представлява оправдание за „незнанието“ на SCK. На практика е немислимо SCK да е считала, че забраната за наемане, която ограничава договорната свобода на сертифицираните дружества и засяга положението на несертифицираните дружества, не води до ограничаване на конкуренцията на пазара и създава проблеми по отношение на конкурентното право на Общността.

239. На трето място, решението на Комисията да не наложи глоба в Решение 88/501 поради относително новия характер на нарушенията не предоставя „имунитет“ на предприятия, които извършват нарушения, които до този момент не са били санкционирани от Комисията. Комисията упражнява дискреционната си власт в специфичния контекст на всяко дело, когато решава дали е подходящо да бъде наложена глоба за санкциониране на установеното нарушение и за защита на ефективността на конкурентното право. В това отношение ищците трябва да са били наясно с антиконкурентните последици на забраната за наемане в рамките на сертификационна система, която не е открита и не съдържа разпоредба за приемане на равностойни гаранции, предоставяни от други системи.

240. Що се отнася до FNK, системата от препоръчителни и вътрешни такси е имала задължителен характер (вж. точки 159 – 164 по-горе) и се е отнасяла не само до отношенията между членовете на FNK (вътрешни такси), но също така и до отношенията между тях и клиентите (препоръчителни такси). Тези характеристики водят до основно различие между настоящия случай и положението, анализирано в Решение по дело Pronuptia, в Регламент № 4087/88, в Регламент № 1534/91, приложен с Регламент № 3932/92 и в предишните решения на Комисията в банковия сектор, на който се позовават ищците (вж. точка 234 по-горе). Освен това системата от препоръчителни и вътрешни такси е имала за цел да повиши пазарните цени (вж. точки 163 и 164 по-горе). Следователно FNK

трябва да е била наясно, че нейната система от препоръчителни и вътрешни цени ще доведе до ограничаване на конкуренцията.

241. Следователно първото правно основание трябва да бъде отхвърлено.

Второ правно основание: нарушение на принципа на пропорционалност

Обобщение на аргументите на страните

242. Ищците твърдят, че факторите, посочени от Комисията в точка 45 от оспорваното решение за целите на определянето на размера на глобите, са неподходящи. На първо място, размерът на глобата не е пропорционален на изтъкнатото нарушение на общия пазар за наемане на кранове. На второ място, Комисията неправилно предполага, че са налице тесни връзки между SCK и FNK, които, взети заедно, обхващат само 40 % от дружествата, функциониращи на пазара и по тази причина не заемат важна част от пазара за наемане на кранове. На последно място, FNK доброволно е запазила статуквото в резултат на спазване от нейна страна на разпореждането от 11 февруари 1992 г., макар че то е било отменено при обжалването му на 9 юли 1992 г. Такова поведение, което би следвало да осигури основание за неналагане на глоба (Решение 79/934/ЕИО на Комисията от 5 септември 1979 г. относно процедура по член 85 от Договора за ЕИО (IV/29.021 - BP Kemi - DSDF) (ОВ L 286, стр. 32), във всеки случай представлява достатъчно основание за значително намаляване на глобата.

243. Освен това глобите са прекомерни, понеже FNK и SCK не разполагат с финансови средства да ги заплатят. В случая със SCK, кратката продължителност на нарушението (Решение 75/75/ЕИО на Комисията от 19 декември 1974 г. относно процедура по член 86 от Договора за ЕИО (IV/28.851 - General Motors Continental) (ОВ L 29, стр. 14)) и фактът, че Комисията до този момент не е била определила точно прилагането на конкурентните правила към сертификационните системи (Решение на Съда от 3 юли 1991 г. по дело AKZO/Комисия, C-62/86, Recueil, стр. I-3359, точка 163) са смекчаващи обстоятелства, които обосновават намаляване на наложената глоба. В случая с FNK, Комисията няма право да взема предвид оборота на нейните членове при определянето на глобата, понеже оспорваното решение е било адресирано до сдружението, а не до нейните индивидуални членове. На последно място, фактът, че в хода на административното производство Комисията е изразходвала време, което превишава разумния срок, в нарушение на член 6 от Европейската конвенция за правата на човека, следва да доведе до намаляване на наложените глоби.

244. В своите реплики по становището на встъпилите страни ищците също така се позовават на Решение 96/438/ЕО от 5 юни 1996 г. относно процедура по член 86 от Договора за ЕО (IV/34.983 - Fenex) (ОВ L 181, стр. 28), в което Комисията е наложила глоба само от 1000 ECU за нарушение със сходни характеристики на нарушението, за което се твърди, че е извършено от FNK.

245. Комисията отговаря, като посочва, че ищците не могат да твърдят, че не е имало нарушение на пазара на Общността. Двамата ищци, взети заедно, заемат важна част от нидерландския пазар. На второ място, системата от

препоръчителни и вътрешни такси е съществувала в продължение на повече от 10 години, когато FNK я е прекратила в резултат на временното разпореждане на Arrondissementsrechtbank, Utrecht от 11 февруари 1992 г. Глобите не са прекомерни, понеже оборотът на съответните членове на ищци се равнява на над 200 милиона ECU. Сравнително кратката продължителност на нарушението в случая със SCK е взета предвид. На последно място, няма извършено нарушение на член 6 от Европейската конвенция за правата на човека.

Съображения на Съда

246. Съгласно установената съдебна практика, размерът на глобата трябва да бъде определен при равнище, което отчита обстоятелствата и тежестта на нарушението, и при определянето на нейния размер тежестта на нарушението се оценява, като се отчете по-специално характера на ограниченията на конкуренцията (Решение на Първоинстанционния съд от 14 юли 1994 г. по дело Parker Pen/Комисия, T-77/92, Recueil, стр., II-549, точка 92).

247. В точка 45 от оспорваното решение, Комисията е оценила тежестта на нарушенията за целите на определянето на размера на глобите, които ще бъдат наложени на ищците. Тя е отбелязала, че системата от такси на FNK и забраната на SCK за наемане „изкуствено контролират или ограничават нидерландския пазар за наемане на кранове и по такъв начин нарушават пазара на Общността за наемане на кранове”. След това тя отчита факта, че ищците, „които са тясно свързани помежду си, включват голямо количество предприятия, които заедно заемат важна част от пазара за наемане на кранове” и че „ограниченията са били премахнати само след съдебно разпореждане за това”.

248. Тъй като целесъобразността на тези критерии е безспорна, необходимо е да бъде разгледано дали съответните заключения са правилни по същество.

249. Както вече беше посочено, забраната на SCK за наемане на кранове и системата от препоръчителни и вътрешни такси на FNK са нарушили член 85, параграф 1 от Договора. Забраната за наемане, която е свързана със сертификационна система, която не е била напълно открита и не е осигурявала приемане на равностойни гаранции, предоставяни от други системи, е ограничавала конкурентните възможности на несертифицираните дружества, по-специално на дружествата извън Нидерландия. В допълнение към това, системата от такси на FNK значително е ограничавала конкуренцията между нейните членове. По такъв начин въпросните практики на FNK и SCK значително са нарушавали общия пазар за наемане на кранове. Що се отнася до връзките между FNK и SCK, самите те посочват в своята искова молба, „че FNK има приблизително същия брой членове, както и SCK, и че в голямата си част това са същите дружества”. Комисията не е допуснала грешка, като е установила, че членовете на FNK и дружествата, сертифицирани от SCK, са представлявали важна част от пазара за наемане на самоходни кранове. Тя е преценила, че FNK и SCK заемат 78 % или 51 % от нидерландския пазар за наемане на кранове (точка 6 от оспорваното решение). Още повече, числото от 51 % е било представено от самите ищци в хода на административното производство. В точка 26 от техния отговор на изложението на възраженията от 21 октомври 1994 г., ищците, като са оспорили числото от 75 %, посочено от Комисията, са заявили, че членовете на

FNK са притежавали заедно към 31 декември 1993 г. 1 544 самоходни крана от общо близо 3 000 в сектора за наемане, т.е. пазарен дял от 51 %. Аргументът на ищците, че FNK и SCK, които обхващат по същество едни и същи дружества, че държат „само“ 40 % от нидерландския пазар за наемане кранове следователно трябва да бъде отхвърлен. Във всеки случай, пазарен дял от 40 % представлява важна част от нидерландския пазар за наемане на кранове. На следващо място, FNK не може да осигури отмяна на глобата или намаляване на нейния размер, като твърди, че тя е запазила положението в резултат от спазването на разпореждането от 11 февруари 1992 г., макар че това разпореждане е било отменено при обжалването на 9 юли 1992 г. Тъй като глобата обхваща само периода до 6 февруари 1992 г. (точка 46 от оспорваното решение), фактът, че FNK не е прилагала системата си от препоръчителни и вътрешни такси след 11 февруари 1992 г. на практика е ирелевантен за оценката на тежестта на нарушението за период, предшестваш 6 февруари 1992 г.

250. Ще бъде припомнено, че правното основание за нарушение на член 6, параграф 1 от Европейската конвенция за правата на човека е необосновано (вж. точки 53 - 70 по-горе). Съответно, аргументът, че глобите следва да бъдат намалени на основание на предполагаемото нарушение на принципа за предприемане на действия в разумен срок, не може да бъде приет.

251. Ищците също така не могат да използват Решение 96/348 като аргумент. От същото решение е видно, че таксите, предложени от Fenex, са били просто насоки. Следователно там не е ставало дума за система от такси, които, подобно на разглежданите по настоящото дело, са били задължителни за членовете на сдружението по силата на задължение за придържане към основателни такси (вж. точки 159 и 164 по-горе). Освен това е безспорно, че за разлика от FNK (временно разпореждане от 11 февруари 1992 г. на председателя на Arrondissementsrechtbank, Utrecht; вж. точка 8 по-горе), Fenex не е бил задължен от национален съд или друг публичен орган да прекрати своята практика за разпращане на такси. Още повече Fenex доброволно е бил спрял да разпраща препоръчителните такси преди Комисията да е решила по своя инициатива, а не в резултат на жалба, за образуване на производство срещу него.

252. Що се отнася до аргумента, че размерът на глобата нарушава принципа на пропорционалност в светлината на финансовите средства на ищците, използването на общото понятие „нарушение“ в член 15, параграф 2 от Регламент № 17, доколкото то обхваща без разграничение споразумения, съгласувани практики и решения на сдружения на предприятия, указва, че горната граница на глобите, предвидени в тази разпоредба, се прилагат по същия начин към споразумения и съгласувани практики, както и към решенията на сдружения от предприятия. Следователно горната граница от 10 % от оборота трябва да бъде изчислена по отношение на оборота на всяко едно от предприятията, които са страна по тези споразумения и съгласувани практики на предприятията, като цяло, които са били членове на посочените сдружения на предприятия, най-малкото когато по силата на вътрешните правила на сдружението то може да задължава своите членове. Точността на тази гледна точка се подкрепя и от факта, че влиянието, което сдружение на предприятия е в състояние да окаже на пазара, зависи не от неговия собствен „оборот“, който не разкрива нито неговия размер, нито неговата икономическа мощ, а по-скоро оборота на неговите

членове, което представлява указание за неговия размер и икономическа мощ (Решения по дело СВ и Euroray/Комисия, посочено по-горе, точки 136 и 137, и по дело SPO и др./Комисия, посочено по-горе, точка 385).

253. В настоящия случай е безспорно, че FNK е сдружение от предприятия (точка 8 от нотификацията на FNK). В допълнение към това, съгласно член 6 от нейния устав тя може да задължава своите членове. Следователно ищците не могат да твърдят, че Комисията не е имала право да отчита оборота на членовете на FNK при определянето на размера на глобата, която ще бъде наложена на това сдружение.

254. Що се отнася обаче до глобата, наложена на SCK, Комисията правилно е характеризирала SCK като предприятие в оспорваното решение (точка 17), а не като сдружение на предприятия. Съответно, тя не е имала право да вземе предвид оборота на сертифицираните дружества, за да обоснове размера на глобата. Годишният счетоводен отчет на SCK за 1994 г. показва оборот от 608 231 HFL, което се равнява приблизително на 288 750 ECU. Въпреки че Комисията е спазила горната граница на член 15, параграф 2, буква а) от Регламент № 17, видно е, че глобата от 300 000 ECU, наложена на SCK, която превишава годишния Ж оборот за годината, предшестваща приемането на оспорваното решение, е непропорционална.

255. Съдът, като упражнява своята неограничена компетентност, съответно счита, че е целесъобразно да се намали размера на тази глоба на 100 000 ECU.

Трето правно основание: нарушение на член 190 от Договора

Обобщение на аргументите на страните

256. Ищците твърдят, че мотивите на Комисията в подкрепа на размера на глобата са непълни (Решения на Съда от 15 юли 1970 г. по дело Boehringer Mannheim/Комисия, 45/69, Recueil, стр. 769, 811, от 16 декември 1975 г. по съединени дела Suiker Unie и др./Комисия, 40/73 - 48/73, 50/73, 54/73, 55/73, 56/73, 111/73, 113/73 и 114/73, Recueil, стр. 1663, точка 612, и от 7 юни 1983 г. по съединени дела Musique Diffusion Française и др./Комисия, 100/80, 101/80, 102/80 и 103/80, Recueil, стр. 1825, точка 120).

257. Комисията се позовава на точки 45 и 46 от оспорваното решение.

Съображения на Съда

258. Целта на задължението за излагане на мотивите, на които се основава решение, което засяга неблагоприятно дадено лице, е да му се предостави необходимата информация, за да може то да установи дали то е обосновано, както и да позволи на съдебната власт на Общността да извърши своя преглед на законността на решението (вж. посочената съдебна практика в точка 226 по-горе и Решение на Първоинстанционния съд от 6 април 1995 г. по дело Martinelli/Комисия, T-150/89, Recueil, стр. II-1165, точка 65).

259. В точка 44 от оспорваното решение Комисията е установила, че ищите не може да не са били наясно с факта, че противоправното поведение е послужило за ограничаване на конкуренцията или най-малкото е довело до това. В точки 45 и 46, съответно тя е оценила тежестта и продължителността на нарушенията за целите на определянето на размера на глобите, които ще се наложат на ищите. Последните две точки са предоставили на ищите информацията, която им е била нужна, за да установят дали наложената им глоба е била обоснована, и са позволили на Съда да извърши своя преглед на законността.

260. Следователно третото правно основание не може да бъде подкрепено.

261. От всички изложени по-горе съображения следва, че исковете за отмяна на глобите трябва да бъдат отхвърлени и че глобата, наложена на SCK, трябва да бъде намалена.

По съдебните разноски

262. Съгласно член 87, параграф 2 от Процедурния правилник, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако това е било поискано от страната, спечелила делото. Независимо от това, член 87, параграф 3 предвижда, че Първоинстанционният съд може да разпредели съдебните разноски или да реши всяка страна да понесе направените от нея разноски, ако всяка от страните е загубила по едно или няколко от предявените основания. В настоящия случай ищите са загубили делото по всички предявени основания по дело T-213/95 и по основните си пунктове на иска, както и по съществените аспекти на съпътстващите пунктове на иска по дело T-18/96. Следователно не е подходящо да бъде приложен член 87, параграф 3 от Процедурния правилник. Следователно ищите следва да бъдат осъдени да заплатят разноските на ответника, включително тези, свързани с производството за налагане на временни мерки. На тях също така трябва да бъде разпоредено да заплатят разноските на встъпилите страни.

По изложените съображения Първоинстанционният съд (четвърти разширен състав) реши:

1. Съединява дела T-213/95 и T-18/96 за целите на решението.

2. Намалява на 100 000 ECU глобата, наложена на the Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf с член 5, параграф 2 от Решение 95/551/ЕО на Комисията от 29 ноември 1995 г. относно производство по член 85 от Договора за ЕО (IV/34.179, 34.202, 216 - Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf и Federatie van Nederlandse Kraanverhuurbedrijven).

3. Отхвърля останала част от исковете.

4. Осъжда ищите да понесат своите собствени разноски и да заплатят разноските на Комисията, включително тези, свързани с производството за налагане на временни мерки, както и разноските на встъпилите страни.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 22 октомври 1997 година.

Подписи